

Σχολή Κοινωνικών Επιστημών
Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία

Διπλωματική Εργασία

«Η λειτουργία και ο ρόλος της ομάδας στα εγχειρήματα ΚΑΟ στην
μικρή τοπική κοινωνία: Μελέτη περίπτωσης ΚοινΣΕπ 5ΕΝΤΕ στα
Άνω Δολιανά Αρκαδίας»

Νικολέττα Κωτσιοπούλου

Επιβλέπων καθηγητής: Θεόδωρος Ντρίνιας

Τρίπολη, Φεβρουάριος 2021

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

«Η λειτουργία και ο ρόλος της ομάδας στα εγχειρήματα ΚΑΟ στην μικρή τοπική κοινωνία: Μελέτη περίπτωσης ΚοινΣΕπ 5ΕΝΤΕ στα Άνω Δολιανά Αρκαδίας»

Νικολέττα Κωτσιοπούλου

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής:

Θεόδωρος Ντρίνιας

Καθηγητής- Σύμβουλος ΕΑΠ

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:

Σωτήριος Λαϊνάς

Καθηγητής- Σύμβουλος ΕΑΠ

Τρίπολη, Φεβρουάριος 2021

Ήταν Φεβρουάριος 2019 όταν αποφάσισα να παρακολουθήσω το συγκεκριμένο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών. Έπειτα από μία διαδρομή πλούσια σε γνώσεις και εμπειρίες, έφτασε η στιγμή να γράψω αυτές τις σειρές για την διπλωματική μου εργασία. Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους συνέβαλλαν στο να ξεκινήσει και να ολοκληρωθεί αυτή η διαδρομή. Άνθρωποι που μου έδωσαν κίνητρο για να παρακολουθήσω αυτό το πρόγραμμα, άνθρωποι που με καθοδήγησαν κατά τη διάρκεια, άνθρωποι που με βοήθησαν για την ολοκλήρωση.

Οι γονείς μου, Γιάννης και Μαρία, ήταν σε κάθε στάδιο δίπλα μου κατά τη διάρκεια του μεταπτυχιακού και με στήριζαν όπως μόνο αυτοί ξέρουν, μιας και είχαν ήδη εμπειρία από την πρώτη φοιτητική ζωή μου.

Ο αδερφός μου Σαράντος και η γυναίκα του Μαρία μου έδιναν συμβουλές και ο πρώτος μου ανιψιός μου έδινε χαμόγελα

Η φίλη μου η Γωγώ η ξενιτεμένη, μου έδωσε το ισχυρό κίνητρο για την ενασχόλησή μου με το μεταπτυχιακό και με πολλές συμβουλές της σε όλα τα στάδια μου έδινε κουράγιο και με επανέφερε στον δρόμο της μελέτης όταν ήμουν πιεσμένη

Ο καθηγητής Σωτήρης Λαϊνάς για την ενότητα που παρακολούθησα στο τρίτο εξάμηνο η οποία με ενέπνευσε για το αντικείμενο μελέτης

Ο Γιώργος και η Βίκυ που με βοήθησαν στην εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας παραχωρώντας μου συνεντεύξεις και απαραίτητο υλικό για την μελέτη περίπτωσης

Ο καθηγητής Θεόδωρος Ντρίνιας για την καθοδήγηση και τις συμβουλές του στο τελευταίο ακαδημαϊκό εξάμηνο εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας μου

Περίληψη

Η εναλλακτική προσέγγιση της επιχειρηματικότητας μέσω των εγχειρημάτων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας είναι ένας τομέας που έχει αναδειχθεί τα τελευταία χρόνια. Αυτό όμως δεν συνεπάγεται πως ο αντίκτυπος που επιφέρει αυτή η προσέγγιση είναι διαδεδομένος στο ευρύ κοινό. Τα εγχειρήματα ΚΑΟ που δημιουργούνται, αναφέρονται και απευθύνονται κατά κύριο λόγο σε επίλυση τοπικών ζητημάτων, ενισχύοντας την τοπική οικονομία και την κοινωνική συνοχή. Στην παρούσα εργασία γίνεται έρευνα σε ένα τοπικό εγχείρημα ΚΑΟ στην περιοχή της Αρκαδίας. Στόχος είναι διερεύνηση της σπουδαιότητας και της συνοχής της ομάδας για να επιτευχθούν οι σκοποί του εγχειρήματος σε έναν συγκεκριμένο τόπο.

Για τη συλλογή των δεδομένων ακολουθήθηκε η ποιοτική προσέγγιση συλλογής αυτών, χρησιμοποιώντας ως μέσο συλλογής τις ημι-δομημένες συνεντεύξεις και τις προσωπικές παρατηρήσεις μου από τη συμμετοχή μου σε μία δραστηριότητα της ΚοινΣΕπ. Μελετώντας την βιβλιογραφία γύρω από το θέμα της έρευνας και με τα δεδομένα που συλλέχθηκαν και από πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές κατά τη διάρκεια εκπόνησής της, παρατηρούμε πως η ομάδα και οι σχέσεις που αναπτύσσονται σε αυτήν είναι ο βασικός λόγος συνοχής και εύρυθμης λειτουργίας της ομάδας με σκοπό να επιτύχει τους στόχους που έχει θέσει για την υλοποίηση του οράματός της. Η επικοινωνία και τα κατάλληλα μέσα επίτευξης αυτής υπό οποιεσδήποτε συνθήκες, τόσο από πρακτικής άποψης όσο και από άτυπης και μη λεκτικής επικοινωνίας είναι τα βασικά στοιχεία που οργανώνουν την ομάδα ενός εγχειρήματος Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας.

Λέξεις – Κλειδιά

Ομάδα, επικοινωνία, τοπικότητα.

«The operation and significance of the group in SSE enterprises in the
local community: Case study of “SCE 5ente” in Ano Doliana,
Arcadia»

Nikoletta Kotsiopoulos

Abstract

The alternative approach to entrepreneurship through the Social and Solidarity Economy projects is an area that has emerged in recent years. However, this does not mean that the impact of this approach is widespread among the general public. The SSE projects that are created are mainly mentioned and addressed to solving local issues, strengthening the local economy and social cohesion. In this paper, research is carried out on a local SSE project in the region of Arcadia. The aim is to explore the importance and coherence of the team in order to achieve the objectives of the project in a particular place. For the collection of the data, the qualitative approach of collecting them was followed, using as a means of collecting my semi-structured interviews and personal observations from my participation in an activity of the Social Cooperative Enterprise. Studying the literature around the subject of research, and with the data that were collected from both primary and secondary sources during its development, we note that the group and the relationships developed in it are the main reason for the coherence and proper functioning of the group in order to achieve the objectives it has set for the realization of its image. Communication and the appropriate means of achieving this under any circumstances, both from a practical point of view and from an informal and non-verbal communication, are the main elements that organize the team of a Social and Solidarity Economy project.

Keywords

Group, communication, locality.

Διπλωματική Εργασία

Περιεχόμενα

Περίληψη	v
Abstract	vi
Περιεχόμενα.....	vii
Συντομογραφίες & Ακρωνύμια	ix
1. Εισαγωγή	1
2. Βιβλιογραφική Επισκόπηση	4
2.1 ΚοινΣΕπ	4
2.2 Δημοκρατική Διακυβέρνηση.....	5
2.3 Η ομάδα στην ΚοινΣΕπ	7
2.4 Κρίσιμα σημεία στην λειτουργία και οργάνωση της ομάδας	9
2.4.1 Συναντήσεις	9
2.4.2 Επικοινωνία	10
2.4.3 Συγκρούσεις στην ομάδα.....	11
2.5 Η δυναμική της ομάδας εγχειρήματος ΚΑΟ στην τοπική κοινωνία.....	13
2.6 ΚοινΣΕπ και Τοπικότητα	15
3. Μελέτη Περίπτωσης	18
3.1 Σκοπός έρευνας.....	18
3.2 ΚοινΣΕπ 5ΕΝΤΕ.....	18
3.2.1 Προφίλ.....	18
3.2.2 Άνω Δολιανά.....	19
4. Μεθοδολογία Έρευνας	20
4.1 Έρευνα Μελέτης Περίπτωσης.....	20
4.2 Ποιοτική Έρευνα.....	21
Διπλωματική Εργασία	

4.3	Η συνέντευξη ως μεθοδολογικό εργαλείο	21
4.4	Αξιοπιστία- Εγκυρότητα	22
4.5	Μεθοδολογική προσέγγιση της περίπτωσης	22
4.6	Περιορισμοί έρευνας	23
5.	Αποτελέσματα Έρευνας	25
5.1	Ευρήματα καταστατικού	25
5.2	Αποτελέσματα συνεντεύξεων	27
5.3	Αποτελέσματα δραστηριότητας	31
6.	Συζήτηση	32
6.1	Ερευνητική επισκόπηση	32
6.2	Λειτουργία ΚοινΣΕπ	33
6.3	Η ομάδα	34
6.4	Επικοινωνία	35
6.5	Τοπική Κοινωνία	36
	Συμπεράσματα	38
	Προτάσεις	40
	Βιβλιογραφία-Πηγές	42
	Βιβλία	42
	Άρθρα	43
	Πηγές	44
	Ιστοσελίδες	44
	Νόμοι	45
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	46
	Απομαγνητοφώνηση συνεντεύξεων	46

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

ΚΑΟ/ΚΑΛΟ Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία

ΚοινΣΕπ Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση

ΜΠΣ Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

SSE Social Solidarity Economy

SCE Social Cooperative Enterprise

1. Εισαγωγή

Η μη επαρκής ή αποτελεσματική κάλυψη κοινωνικών αναγκών από το δημόσιο τομέα ή από τον ιδιωτικό καπιταλιστικό τομέα, οδήγησε στην ανάπτυξη ενός νέου πεδίου για την επίλυση των κοινωνικών αναγκών. Πρόκειται για ένα πεδίο που τα εγχειρήματά του παρουσιάζονται ως εναλλακτικές επιχειρηματικές λύσεις για να επιλύσουν τα υφιστάμενα κοινωνικά προβλήματα. Επομένως αν προσπαθήσουμε να οριοθετήσουμε το πεδίο της ΚΑΟ στη δημόσια σφαίρα, θα μπορούσαμε να το προσδιορίσουμε ως τον ενδιάμεσο χώρο ή τον συνδετικό κρίκο ανάμεσα στο κράτος και στην αγορά για την παροχή υπηρεσιών κοινής ωφέλειας. Η σπουδαιότητα των φορέων και των εγχειρημάτων ΚΑΟ έγκειται στο ότι παρουσιάζουν πιο δυναμικές εναλλακτικές προσεγγίσεις στην αντιμετώπιση των κοινωνικών αναγκών σε τοπικό επίπεδο. Λαμβάνοντας υπόψη τις κοινωνικές ανάγκες που υπάρχουν στις τοπικές κοινωνίες, οι φορείς και τα εγχειρήματα ΚΑΟ που δημιουργούνται στοχεύουν στην υλοποίηση στόχων βιώσιμης ανάπτυξης διότι έχουν καλύτερη δυναμική ή τουλάχιστον ένα συγκριτικό και ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε σχέση με τη συμβατική αγορά (UNSRID, 2016).

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να μελετηθεί η περίπτωση της ΚοινΣΕπ 5ΕΝΤΕ στα Άνω Δολιανά Αρκαδίας. Πρόκειται για ένα εγχείρημα Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας που αναπτύσσει δραστηριότητες κατά κύριο λόγο στη φύση. Μιας και η Αρκαδία είναι ο τόπος καταγωγής μου και ο τόπος που ζω τα τελευταία χρόνια, με προσέκλυσε ιδιαίτερα αυτού του είδους η προσέγγιση στην επιχειρηματικότητα. Άλλωστε το πεδίο της ΚΑΟ ως έννοια ήταν και ο λόγος που επέλεξα το συγκεκριμένο μεταπτυχιακό πρόγραμμα. Προσωπικά μιλώντας η θεωρητική προσέγγιση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας ήταν για μένα ένα άγνωστο πεδίο. Οι φορείς ΚΑΟ που ήταν γνωστοί σε μένα πριν παρακολουθήσω τις ενότητες του ΜΠΣ-ΚΑΟ ήταν οι συνεταιρισμοί και οι σύλλογοι. Το γεγονός αυτό με οδήγησε στο να μελετήσω από κοντά ένα διαφορετικό εγχείρημα από αυτά που μου ήταν γνώριμα ως έννοιες από παλιά. Οι ενότητες που παρακολούθησα στα περασμένα εξάμηνα μου προκαλούσαν τη «δίψα για μάθηση» ώστε να διευρύνω ακόμα περισσότερο τους ορίζοντές μου. Το ενδιαφέρον που μου δημιουργήθηκε κατά τη διάρκεια των σπουδών μου για την ΚΑΟ ως φιλοσοφία και ως προσέγγιση για τον εναλλακτικό σχεδιασμό όσον αφορά την επιχειρηματικότητα, με οδήγησαν στη μελέτη του συγκεκριμένου εγχειρήματος ΚΑΟ. Ο ανθρώπινος παράγοντας και οι πτυχές του κάθε

χαρακτήρα ως πεδίο μελέτης, μου κίνησε το ενδιαφέρον για περαιτέρω εμβάθυνση. Οι κοινωνικές σχέσεις μεταξύ τουλάχιστον δύο ατόμων και πάνω, ο τρόπος που επικοινωνούν τα συναισθήματά τους, η λεκτική και η μη λεκτική επικοινωνία, τα κοινά οράματα και η γενικότερη στάση ζωής είναι ένα απέραντο πεδίο πληροφοριών και γνώσης. Πόσο μάλλον στην περίπτωση της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, όπου οι ανθρώπινες σχέσεις συνδράμουν στη λειτουργία οποιουδήποτε εγχειρήματος. Είτε είναι συνεργατική η σχέση μεταξύ μελών, είτε είναι πομπού-δέκτη ανάμεσα σε αυτόν που παρέχει προϊόν ή υπηρεσία και σε αυτόν που το ή την λαμβάνει, ο ανθρώπινος παράγοντας και ο τρόπος που λειτουργεί στην ομάδα είναι ένα ανεξάντλητο πεδίο και λίγο πολύ είναι παρόν σε όλη τη διάρκεια του βίου του ανθρώπου. Η πρώτη ομάδα που ανήκει κάποιος είναι η οικογένεια η οποία τον φέρνει στη ζωή. Έπειτα ακολουθούν άλλες ομάδες διαφορετικές και μπορεί να αλλάζουν μορφές, μπορεί να αυξάνονται ή να μειώνονται. Ωστόσο, θα μπορούσαμε να πούμε πως ο άνθρωπος δεν παύει να ανήκει σε μία ομάδα.

Μελετώντας τη σχετική βιβλιογραφία που έχει σχέση με το ερευνητικό πεδίο που θέλουμε να παρουσιάσουμε και συλλέγοντας υλικό τόσο από πρωτογενείς όσο και από δευτερογενείς πηγές, παρουσιάζεται στις ακόλουθες σελίδες η έρευνα για την ΚοινΣΕπ 5ΕΝΤΕ. Η ΚοινΣΕπ 5ΕΝΤΕ προάγει μέσω των δραστηριοτήτων της τον εναλλακτικό τουρισμό στο ευρύ κοινωνικό σύνολο και παράλληλα προασπίζεται το κοινωνικό συμφέρον αναπτύσσοντας οικονομικές δραστηριότητες. Μελετώντας την καθημερινότητα των μελών του συγκεκριμένου εγχειρήματος όσον αφορά τη λειτουργία και την οργάνωση, θα εξάγουμε ορισμένα συμπεράσματα για τη λειτουργία της ομάδας και πόσο σημαντική είναι η μεταξύ τους επικοινωνία για τη σωστή και κατάλληλη διαχείριση του εγχειρήματος. Θα γίνει προσέγγιση στο κατά πόσο σημαντικό ρόλο μπορεί να διαδραματίζει ο χαρακτήρας του κάθε ατόμου σε ένα εγχείρημα και πως μπορούν να αντιμετωπιστούν οι όποιες δυσκολίες παρουσιαστούν στην πορεία της ΚοινΣΕπ. Το εγχείρημα από μόνο του θα μπορούσα να πω πως καθόρισε τον τρόπο έρευνάς του. Το μέγεθος, η κοινωνία, οι συνθήκες καθώς και το αντικείμενο μελέτης της εργασίας, προκαθόρισε εμμέσως πλην σαφώς ότι θα πρέπει να επιλεχθεί η ποιοτική έρευνα ως μεθοδολογική προσέγγιση. Για να παρατηρήσουμε την ομάδα τόσο σε οργανωτικό επίπεδο όσο και σε πρακτικά παραδείγματα, η ποιοτική έρευνα ήταν η μόνη επιλογή που θα μας επέφερε τα επιθυμητά ερευνητικά ευρήματα. Μέσα από την

Διπλωματική Εργασία

ίδια τη συμμετοχή μου σε δραστηριότητα της ΚοινΣΕπ και μέσω προσωπικών σημειώσεων στο πεδίο καθώς και από συνεντεύξεις με τα ιδρυτικά μέλη του εγχειρήματος συνέλεξα πρωτογενές υλικό ως ερευνήτρια.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται η βιβλιογραφική επισκόπηση της θεωρητικής προσέγγισης γύρω από την έννοια της Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας εστιάζοντας στη συγκεκριμένη νομική μορφή της ΚοινΣΕπ. Προσεγγίζοντας την έννοια της τοπικότητας και τους πόρους ενός συγκεκριμένου τόπου, παρουσιάζονται οι βιβλιογραφικές αναλύσεις γύρω από το πεδίο. Με κεντρικό άξονα μελέτης την ομάδα και το ρόλο που κατέχει στην ΚοινΣΕπ, αναλύονται ορισμένα κρίσιμα σημεία για τη λειτουργία της ΚοινΣΕπ. Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μελέτη περίπτωσης και θέτονται τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Γίνεται περιγραφή της ΚοινΣΕπ καθώς και περιγραφή του τόπου που εδρεύει. Στο τέταρτο κεφάλαιο ακολουθεί η μεθοδολογία της έρευνας που επιλέχθηκε για την παρούσα μελέτη. Αναλύοντας για ποιον λόγο επιλέχθηκε η συγκεκριμένη μεθοδολογία, ακολουθούν τα αποτελέσματα της έρευνας στο πέμπτο κεφάλαιο. Στο έκτο κεφάλαιο γίνεται συζήτηση σχετικά με τη θεωρητική προσέγγιση του δεύτερου κεφαλαίου και με τα ευρήματα του πέμπτου κεφαλαίου. Γίνεται ανάλυση ως προς το αν τα ευρήματα - από όποια πηγή και αν προήλθαν- επιβεβαιώνουν ή διαψεύδουν τα όσα αναλύθηκαν στο δεύτερο κεφάλαιο. Η διπλωματική εργασία κλείνει με συμπεράσματα που απορρέουν από την παρούσα έρευνα με γνώμονα τη βιβλιογραφική επισκόπηση που μελετήθηκε και αναφέρει προτάσεις- ερωτήματα για περαιτέρω διερεύνηση.

2. Βιβλιογραφική Επισκόπηση

2.1 ΚοινΣΕπ

Η Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία είναι ένας τομέας που συνδέει τον επιχειρηματικό σχεδιασμό με την κοινωνική προσφορά. Χαρακτηρίζεται από τον κοινωνικό αντίκτυπο που επιφέρει στο κοινωνικό σύνολο έχοντας ή όχι κερδοσκοπικό χαρακτήρα και με βάση αυτή τη διάσταση, μπορούμε να διακρίνουμε ορισμένες μορφές. Μία εξ αυτών, είναι η Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση (ΚοινΣΕπ). Πρόκειται για αστικό συνεταιρισμό του Ν.1667/1986, που όπως περιγράφεται στο Άρθρο 1 «... είναι εκούσια ένωση προσώπων με οικονομικό σκοπό, η οποία, χωρίς να αναπτύσσει δραστηριότητες αγροτικής οικονομίας, αποβλέπει ιδίως με τη συνεργασία των μελών του στην οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική ανάπτυξη των μελών του και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους γενικά μέσα σε μια κοινή επιχείρηση». Ανάλογα με τον σκοπό της κάθε ΚοινΣΕπ μπορούμε να διακρίνουμε ορισμένους τύπους αυτών. Εκτός από τις ΚοινΣΕπ ένταξης, υπάρχουν και οι ΚοινΣΕπ συλλογικής και κοινωνικής ωφέλειας. Η Κοινωνική συνεταιριστική επιχείρηση χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη ενός κοινού σκοπού. Η σαφήνεια του σκοπού είναι αναγκαία για να επιτύχει η ΚοινΣΕπ και έχει μεγάλη σημασία να γίνεται αντιληπτό από τα μέλη της (Parnell, 1995). Η ΚοινΣΕπ για να λειτουργεί σωστά χρειάζεται να γίνονται ενέργειες που διατηρούν και βελτιώνουν την αλληλεγγύη της ομάδας. Προωθεί την βιώσιμη από-ανάπτυξη μέσα από την αλλαγή στόχευσης και τον τρόπο ζωής πέρα από την καπιταλιστική προσέγγιση του στενού οικονομικού πλαισίου. Δηλαδή η οικονομία γίνεται η δίοδος και όχι ο σκοπός (Καβουλάκος & Γριτζάς, 2015).

Ενδεχομένως μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένα πλαίσιο από-ανάπτυξης σύμφωνα με τα Οκτώ R όπως τα περιγράφει ο Latouche (Καβουλάκος & Γριτζάς, 2015). Τα στάδια αυτά για την αλλαγή της κοινωνίας αναφέρονται -όπως έχουν αποδοθεί στα ελληνικά- ως επαναξιολόγηση, επανεννοιολόγηση, αναδόμηση, αναδιανομή, επανεντοπισμός, μείωση, επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση. Ο επανεντοπισμός μπορεί να περιγραφθεί συνοπτικά με λίγες λέξεις «σκέψου παγκόσμια, δράσε τοπικά». Αυτή η αρχή ή μάλλον αυτή η προσέγγιση είναι η βάση της από-ανάπτυξης αφού προάγει το ζήτημα των τοπικών αναγκών και μπορεί να αποτελέσει τη βάση για την οικοδόμηση αυτόνομης κοινωνίας.

Ως συνεταιρισμός η ΚοινΣΕπ προτείνει εναλλακτικές επιχειρηματικές λύσεις σε αντιπαράβολη με τα μοντέλα των καπιταλιστικών επιχειρήσεων. Ως φορέας ΚΑΟ, η ΚοινΣΕπ επιλύει ως ένα βαθμό νέα ή υφιστάμενα προβλήματα για τα οποία ο δημόσιος τομέας και ο ιδιωτικός δεν έχουν καταφέρει επαρκώς. Η ΚοινΣΕπ, χαρακτηριζόμενη από οικονομικά και κοινωνικά κριτήρια, έχει ως στόχο το όφελος στην κοινότητα και την ομάδα παρέχοντας υπηρεσίες, μέσω μίας συλλογικής διάστασης που την διαχωρίζει από τις συμβατικές επιχειρήσεις. Ως συνεταιρισμός ορίζεται η αυτόνομη και εθελοντική ένωση προσώπων που εξυπηρετεί κοινές οικονομικές, κοινωνικές και πολιτισμικές ανάγκες και επιδιώξεις μέσω της κοινής ιδιοκτησίας μίας δημοκρατικής ελεγχόμενης επιχείρησης (Διεθνής Συνεταιριστική Συμμαχία). Ο έλεγχος γίνεται από τα μέλη με δημοκρατικές διαδικασίες, εξασφαλίζεται ή είναι προαπαιτούμενο η οικονομική συμμετοχή των μελών. Ο συνεταιρισμός διατηρεί την αυτονομία και την ανεξαρτησία του, προάγει την εκπαίδευση των μελών όσον αφορά την κατάρτιση των μελών εντός του πεδίου της ΚΑΟ του οποίου είναι φορέας η ΚοινΣΕπ και φροντίζει για την ενημέρωση του κοινού για τους σκοπούς του και γενικότερα για την αναγκαιότητα ύπαρξής του. Επιπροσθέτως προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών και μεριμνά και φροντίζει για την κοινότητα. Σύμφωνα με τις προαναφερθείσες «Διεθνείς Συνεταιριστικές Αρχές», κάθε συνεταιρισμός, διέπεται στη βάση λειτουργίας και οργάνωσής του από αυτές.

2.2 Δημοκρατική Διακυβέρνηση

Η δημοκρατική διακυβέρνηση είναι μία από τις επτά διεθνείς συνεταιριστικές αρχές που διέπουν τον τρόπο λειτουργίας και το λόγο ύπαρξης των συνεταιρισμών. Ένα εγχείρημα ΚΑΟ, ανεξαρτήτως νομικής μορφής, διέπεται στη βάση του από τις αρχές αυτές. Ο τρόπος λειτουργίας ενός εγχειρήματος, βασίζεται σε ένα δημοκρατικό πλαίσιο και θεμελιώνεται πάνω στις διαδικασίες που θα ακολουθηθούν για τη λειτουργία με γνώμονα πάντα την εύρυθμη λειτουργία του εγχειρήματος. Μελετώντας σχετική βιβλιογραφία, παρατηρούμε την παρουσίαση ενός μοντέλου δημοκρατικής διακυβέρνησης. Όσο πιο απλό είναι το σύστημα διακυβέρνησης, τόσο πιο ευνόητη είναι και η λειτουργία του εγχειρήματος (Hammer, 2015). Ένα σύστημα οργάνωσης πρέπει να περιλαμβάνει και να διευκρινίζει ξεκάθαρα τις

κατάλληλες δομές πάνω στις οποίες στηρίζεται η εύρυθμη και απρόσκοπτη λειτουργία του εγχειρήματος και να αποσαφηνίζει τις διοικητικές λειτουργίες που θα ακολουθηθούν στην πορεία λειτουργίας του (Hammer, 2015). Όσο πιο γρήγορα σχεδιαστεί και εφαρμοστεί το κατάλληλο σύστημα διακυβέρνησης για το εγχείρημα, τόσο καλύτερα. Ωστόσο, υπάρχει διαφορά μεταξύ διακυβέρνησης και διαχείρισης. Πρέπει το σύστημα διακυβέρνησης να σχεδιαστεί με προσοχή ώστε να είναι ξεκάθαρο για το ποιος είναι αρμόδιος για ποιο αντικείμενο ή καθήκον. Όσο πιο ξεκάθαρο γίνει αυτό στο στάδιο του σχεδιασμού, τόσο πιο εύκολο και εφαρμόσιμο θα είναι στην πρακτική εφαρμογή. Η διακυβέρνηση και ο τρόπος λειτουργίας εντός της ομάδας επιλύει στο μεγαλύτερο ποσοστό όποια προβλήματα κληθεί να αντιμετωπίσει στην πορεία της λειτουργίας του το εγχείρημα (Hammer, 2015). Το σύστημα οργάνωσης όσον αφορά την οργάνωση της ομάδας εντός του εγχειρήματος, βασίζεται στην πληροφορία και στο πως θα διανεμηθεί ώστε να ολοκληρωθεί το διοικητικό έργο του εγχειρήματος. Το ότι πρόκειται για εγχείρημα ΚΑΟ δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν κοινά σημεία με τις συμβατικές επιχειρήσεις (Hammer, 2015). Επί της ουσίας, ένα εγχείρημα ΚΑΟ και στη συγκεκριμένη περίπτωση μία ΚοινΣΕπ, είναι στη βάση της μία επιχείρηση που ακολουθεί κατά κύριο λόγο ορισμένα συμβατικά σημεία όπως αυτά στις καπιταλιστικές επιχειρήσεις. Από άποψης οργάνωσης στη δομή, δεν διαφέρει γιατί διαθέτει οργανωτική δομή όπως και οι συμβατικές κεφαλαιουχικές επιχειρήσεις. Βασικό συστατικό που είναι κοινό και στις ΚοινΣΕπ και στις συμβατικές καπιταλιστικές επιχειρήσεις είναι η δομή του ανθρώπινου δυναμικού. Αυτό απαρτίζεται από τα μέλη, το συμβούλιο των μετόχων και τα μέλη της διοίκησης. Η αλυσίδα που προκύπτει από την ένωση των βασικών κρίκων της ομάδας, είναι το θεμέλιο του εγχειρήματος. Τα μέλη, το συμβούλιο και η διοίκηση, είναι ξεχωριστά το καθένα ένας κρίκος που αποτελούν την αλυσίδα της βάσης του εγχειρήματος. Όσο πιο απλό είναι το σύστημα λειτουργίας, τόσο πιο διαχειρίσιμο θα είναι το θέμα της διοίκησης του εγχειρήματος (Hammer, 2015). Όσον αφορά τις ευθύνες και τις αρμοδιότητες που θα έχει το κάθε άτομο στην ομάδα, εξαρτάται από το τι έχει συμφωνηθεί από την αρχή. Η διακυβέρνηση και ο διαχωρισμός των ρόλων έχει μεγάλη σημασία για την αποτελεσματική διακυβέρνηση του εγχειρήματος. Άλλες ευθύνες έχει ένα μέλος, άλλες ένα μέλος που είναι και στο συμβούλιο και διαφορετικές ένα μέλος που είναι στην διαχείριση (Hammer, 2015).

2.3 Η ομάδα στην ΚοινΣΕπ

Σπουδαίο ρόλο στη διακυβέρνηση κοινωνικών εγχειρημάτων κατέχει η ομάδα και η λειτουργία της. Από άποψη σχεδιασμού και οργάνωσης αλλά και τρόπου λειτουργίας, ο πυρήνας ενός εγχειρήματος ΚΑΟ είναι η ομάδα. Χωρίς την ύπαρξη της ομάδας ως εναρκτήριοι πόροι του εγχειρήματος, δεν υφίσταται εγχείρημα. Σαφώς εξίσου σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η κατάλληλη λειτουργία της και οι σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ των μελών σε οργανωτικό επίπεδο. Στη βάση τους, οι οργανώσεις ΚΑΟ είναι οργανώσεις αυτοβοήθειας. Σύμφωνα με τον Riessman βασικά χαρακτηριστικά σε επίπεδο ομάδας, είναι η ομογένεια σε ομότιμο επίπεδο. Ο καθορισμός της προσωπικότητας και η δημιουργία νέων διαδικασιών συμμετοχής, η κοινωνική υποστήριξη και το ήθος είναι ορισμένα χαρακτηριστικά της ομάδας. Το ήθος δεν είναι μόνο η συμπεριφορά και οι πρακτικές της ομάδας, αλλά εν γένει αντιπροσωπεύει τις αξίες που την κινητοποιούν. Εναντία στα γραφειοκρατικά χαρακτηριστικά, το ήθος ενισχύει την συμμετοχική δημοκρατία μέσα σε μία κοινωνία που μοιράζεται αμοιβαία πράγματα. Επιπροσθέτως, επικρατεί η άποψη ότι με το να προσφέρει κάποιος βοήθεια, βοηθάει και βελτιώνει περισσότερο τον ίδιο –ως πομπό- παρά αυτόν που λαμβάνει τη βοήθεια -τον αποδέκτη. Οι αρχές αυτοβοήθειας, μπορούν να εφαρμοστούν σε διαφορετικά και ποικίλα πεδία στην καθημερινότητα μίας κοινωνίας. Ο ακτιβισμός, δηλαδή η ενεργή συμμετοχή σε μία οργάνωση-ένωση-ομάδα που χαρακτηρίζεται από τις αρχές αυτές, προσφέρει μία αποτελεσματική επένδυση ανθρώπινου δυναμικού στην κοινωνία (Riessman, 1998). Η εμπιστοσύνη είναι ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά για τη λειτουργία μίας οποιασδήποτε ανθρώπινης σχέσης μεταξύ τουλάχιστον δύο ατόμων, ανεξαρτήτως της φύσης της σχέσης αυτής. Τόσο στις διαπροσωπικές σχέσεις, όσο στις κοινωνικές σχέσεις και στις επαγγελματικές σχέσεις, η εμπιστοσύνη που αναπτύσσεται και εγκαθίσταται ανάμεσα στα συμβαλλόμενα μέρη είναι καίριας σημασίας για την ομαλή λειτουργία και συνύπαρξη των μελών. Το πλαίσιο στο οποίο δημιουργείται η εμπιστοσύνη στα εγχειρήματα ΚΑΟ είναι ζωτικής σημασίας για την εύρυθμη λειτουργία του εγχειρήματος και για τη διασφάλιση της βιωσιμότητάς του. Οι οργανώσεις της ΚΑΛΟ, χαρακτηριζόμενες ως αυτό-οργανώσεις αμοιβαιότητας για επίτευξη κοινωνικών σκοπών, δεν δύναται να λειτουργήσουν αν δεν υπάρχει εμπιστοσύνη. Για να συσταθεί η ομάδα πρέπει να υπάρχει το κοινό όραμα και ο κοινός στόχος. Χωρίς την ύπαρξη

αυτών των προδιαγραφών, δεν έχει λόγο ύπαρξης και λόγο σύστασης η ομάδα. Πρέπει εξ αρχής να δημιουργηθεί ανάμεσα στα μέλη της ομάδας ένα πλαίσιο εμπιστοσύνης καθώς είναι ένα από τα βασικά συστατικά όσον αφορά τη λειτουργία της (Λαϊνός & Δημητριάδου, υ.ε.). Στην ουσία η ομάδα εντός ενός εγχειρήματος ΚΑΟ είναι μία ομάδα αλληλοϋποστήριξης και αλληλοβοήθειας με κοινούς στόχους και οράματα. Η σύμπνοια εντός της ομάδας είναι απαραίτητη εν γένει σε οποιαδήποτε ομάδα εντός ενός κοινωνικού συνόλου, πόσο μάλλον στην περίπτωση δημιουργίας ενός εγχειρήματος που θα έχει και κοινωνικό αντίκτυπο. Εντός της ομάδας κινείται οποιοδήποτε στοιχείο πληροφόρησης που οδηγεί στην πραγματοποίηση της λειτουργίας του εγχειρήματος. Η ομάδα οργανώνεται από τα κάτω στην περίπτωση των εγχειρημάτων κοινωνικής φύσης. Στη δημοκρατική διακυβέρνηση και με βάση τις συνεταιριστικές αρχές, κάθε μέλος είναι ισότιμο εντός του εγχειρήματος, όσον αφορά το ρόλο του στην ομάδα. Στην ομάδα που απαρτίζεται από ανθρώπους-μέλη και όχι μηχανές, είναι φυσικό και επόμενο να αναπτυχθούν και κοινωνικές σχέσεις πέρα από τις εργασιακές. Ως φυσικό επακόλουθο οποιαδήποτε κοινωνική σχέση, βασίζεται στην επικοινωνία και στο χαρακτήρα του κάθε ανθρώπου. Ειδικότερα στην περίπτωση που πρέπει να οργανωθεί επιτυχώς ένα εγχείρημα, οι σχέσεις που αναπτύσσονται εντός των μελών της ομάδας πρέπει να είναι όσο πιο εύρυθμες είναι εφικτό. Αξίζει να επισημανθεί πως πάντα εξελίσσεται στο χρόνο η ομάδα, γιατί εξελίσσονται και τα μέλη αυτής. Πέρα από τους κοινούς στόχους που έχουν θέσει από την αρχή, με το πέρασμα του χρόνου αποκτούν και κοινά βιώματα με την συνύπαρξη εντός της ομάδας Όσον αφορά τις ομάδες και τη λειτουργία τους, αξίζει να σημειωθούν και να αναλυθούν τα χαρακτηριστικά τους, για ποιο λόγο δημιουργούνται και πως συμβάλλουν στη λειτουργία ενός εγχειρήματος ΚΑΟ. Σημασία έχει να αναλυθεί η λειτουργία της ομάδας, πως επιλύονται οι συγκρούσεις, εν ολίγοις ότι αφορά στην απρόσκοπτη λειτουργία της ομάδας ώστε να εκφέρει το βέλτιστο αποτέλεσμα που θα εξυπηρετεί τους σκοπούς της. Σπουδαίο ρόλο κατέχει η αυτό-αξιολόγηση της ομάδας σε τακτικά χρονικά διαστήματα, για να υπάρχει η γενικότερη επίβλεψη αυτής. Η επικοινωνία εντός της ομάδας είναι το κύριο στοιχείο ώστε να λειτουργεί ομαλά σωστά και πάνω από όλα πρακτικά και αποτελεσματικά. Πρέπει να αναπτυχθούν οι κατάλληλες στρατηγικές και μέθοδοι διοίκησης ανθρώπινων πόρων ώστε να διεξάγεται ομαλά η λειτουργία της ομάδας και κατ'επέκταση του εκάστοτε εγχειρήματος. Η λήψη των αποφάσεων και η διαδικασία που

θα ακολουθηθεί και θα επιλεγεί είναι ένα σημαντικό χαρακτηριστικό στη σωστή και ορθή λειτουργία της ομάδας.

2.4 Κρίσιμα σημεία στην λειτουργία και οργάνωση της ομάδας

Επειδή η ομάδα απαρτίζεται από ανθρώπους και όχι μηχανές, ο χαρακτήρας του καθενός με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του, κατέχει ξεχωριστό ρόλο στο σύνολο της ομάδας. Αναγνωρίζοντας επομένως την ιδιαιτερότητα του κάθε μέλους αυτό μπορεί να ενισχύσει την ομάδα στα πλαίσια της αποτελεσματικής οργάνωσης του εγχειρήματος και της λειτουργίας της. Πρέπει να υπάρχει σαφής διαχωρισμός αρμοδιοτήτων καθηκόντων και υποχρεώσεων ανάμεσα στα μέλη και στους διοικητικούς ώστε να αποφευχθούν οποιαδήποτε λειτουργικά ζητήματα. Όσο πιο σύντομα σχεδιαστεί και εφαρμοστεί το πλαίσιο κανονισμών λειτουργίας της ομάδας τόσο πιο αποτελεσματικό και σαφώς πιο άμεσο θα είναι το έργο της. Ειδικότερα στις περιόδους που μπορεί να παρουσιαστούν έκτακτα ζητήματα που χρήζουν άμεσης και ορθής επίλυσης, το υπάρχον σύστημα οργάνωσης και διαχείρισης προβλημάτων, δεν πρέπει να εγκαταλειφθεί. Αντιθέτως, στη φάση σχεδιασμού «πρέπει να προβλεφθεί και το απρόβλεπτο». Δηλαδή να γίνει σαφές πέρα από τους κανόνες της ομαλής λειτουργίας με τις ιδανικές συνθήκες, τι είναι απαραίτητο να γίνει και να καταστεί ως σχέδιο δράσης σε έκτακτες ανάγκες. Η εθελοντική συμμετοχή σε ένα εγχείρημα και σε μία ομάδα με κοινό όραμα είναι το απαραίτητο συστατικό για την ομαλή λειτουργία της ομάδας. Δεν είναι υποχρεωτική η συμμετοχή στην ομάδα (Λαϊνάς& Δημητριάδου, υ.ε.). Τα μέλη πρέπει να έχουν την ελευθερία της έκφρασης σε όλα τα στάδια λειτουργίας του εγχειρήματος. Το προσωπικό βίωμα του καθενός πολύ πιθανόν να είναι ένα βοήθημα στην επίλυση ενός ζητήματος που έχει προκύψει στην ομάδα. Ο ρόλος του κάθε μέλους στις συναντήσεις πέρα από τον σεβασμό απέναντι στο κάθε μέλος χωριστά, πρέπει να διασφαλίζει και την ελευθερία του άλλου μέλους (Λαϊνάς& Δημητριάδου, υ.ε.).

2.4.1 Συναντήσεις

Οι τακτικές συναντήσεις της ομάδας είναι ο βασικός πυρήνας για την λειτουργία της ΚοινΣΕπ το οποίο είναι πιο πρακτικό και πιο εφικτό όταν απαρτίζεται από λίγα άτομα. Επειδή κάθε μέλος είναι μία μονάδα, οι λιγότερες μονάδες είναι πιο εφικτό να συναντιούνται

και να προσαρμόζουν το πρόγραμμά τους ώστε να διενεργούνται οι συναντήσεις, σε αντίθεση με τις ομάδες περισσότερων ατόμων λόγω πλήθους και ποικιλίας χαρακτήρων.

Όσον αφορά τις συναντήσεις, πέρα από την εμπιστοσύνη που αναπτύσσεται - αν όχι από την αρχή αλλά οπωσδήποτε κατά την πορεία λειτουργίας της ομάδας- μεγάλο ρόλο κατέχει η συμμετοχή και η συνέπεια του κάθε μέλους στις συναντήσεις της ομάδας. Κάθε μέλος έχει ισάξιο μερίδιο ευθύνης απέναντι στο ρόλο που κατέχει εντός του εγχειρήματος και σαφώς απέναντι στα υπόλοιπα μέλη. (Λαϊνάς& Δημητριάδου, υ.ε.) . Στις συναντήσεις των μελών, πέρα από το σχεδιασμό των δράσεων και την ανταλλαγή απόψεων επί διάφορων ζητημάτων, τίθεται το ζήτημα της λήψης των αποφάσεων. Ποιος έχει την ευθύνη, πως λαμβάνεται μία απόφαση που αφορά την λειτουργία του εγχειρήματος και πως μπορεί να ακολουθηθεί η διαδικασία που θα επιλέξει η ομάδα.

2.4.2 Επικοινωνία

Όσον αφορά την επικοινωνία εντός του εγχειρήματος, για να επιτευχθεί η σωστή εκτέλεση των καθηκόντων των μελών, θα πρέπει η διανεμόμενη πληροφορία να είναι κατάλληλα κατανοητή για όλους. Όπως συμβαίνει σχεδόν σε όλους τους τομείς, είναι πιο εύκολο να σχεδιάζεις σε θεωρητικό επίπεδο, παρά να εφαρμόζεις σε πρακτικό (Hammer, 2015). Σύμφωνα με αυτή την άποψη επομένως, είναι απαραίτητο η πληροφορία να διανέμεται σωστά, κατανοητά και με περισσότερες λεπτομέρειες στους κατάλληλους εκάστοτε αρμόδιους, είτε πρόκειται για μέλος, είτε για διοικητικό εκτελεστικό όργανο. Το σύστημα και ο τρόπος επικοινωνίας πρέπει να απευθύνεται και να προσαρμόζεται στον άνθρωπο που θα το διαχειριστεί (Hammer, 2015). Επομένως κάθε μέλος της ομάδας αναγνωρίζεται για την μοναδικότητά του και υπάρχει ποικιλία μεταξύ των μελών όσον αφορά τους χαρακτήρες, τις δυνατότητες και τις ικανότητες (Hammer, 2015). Ωστόσο, όλα τα μέλη είναι ισότιμα σε ένα εγχείρημα ΚΑΟ σύμφωνα με τις αρχές που διέπουν τα εγχειρήματα ΚΑΟ. Η επικοινωνία και οι τρόποι με τους οποίους αυτή διεξάγεται, η κατάλληλη εκπαίδευση των μελών και η συμμετοχικότητα καθώς και οι ανταμοιβές -υλικές ή άυλες- είναι τα κύρια χαρακτηριστικά του βασικού μοντέλου διακυβέρνησης στα εγχειρήματα ΚΑΟ (Hammer, 2015). Το αναφερόμενο μοντέλο ίσως να είναι πιο πρακτικό στις μικρές ΚοινΣΕπ λόγω κλίμακας. Για το εν λόγω μοντέλο, απαιτούνται οι ελάχιστοι διάυλοι επικοινωνίας σε σύγκριση με τα

μεγαλύτερης κλίμακας εγχειρήματα και συνεπώς τις ομάδες διαχείρισης αυτών. Πέρα από τις συναντήσεις όπου υπάρχει η άμεση και δια ζώσης επικοινωνία μεταξύ των μελών, καλό είναι να υπάρχει και η ομαδική επικοινωνία και σε άλλες περιπτώσεις. Όταν παραδείγματος χάριν, προκύπτει ένα ζήτημα που είναι επιτακτική ανάγκη η άμεση επίλυσή του και δεν υπάρχει ο κατάλληλος χρόνος για να γίνει μία έκτακτη συνάντηση, τότε η άμεση επικοινωνία μεταξύ των μελών με τη χρήση της τεχνολογίας είναι η πιο συμφέρουσα-από άποψη χρόνου τουλάχιστον- λύση. Αν αναλύσουμε τον άνθρωπο ως παράγοντα, μπορούμε να διαπιστώσουμε πως οποιαδήποτε μετάδοση πληροφορίας οφείλεται κατά κύριο λόγο στην ανθρώπινη συμπεριφορά και έκφραση. Επομένως η επικοινωνία και ο τρόπος έκφρασης του κάθε ατόμου τίθεται στο μικροσκόπιο. Ο τόνος της φωνής και τα λόγια που χρησιμοποιούμε είναι ο βασικός τρόπος μετάδοσης της οποιασδήποτε πληροφορίας (Marshall, 2001). Ο διάλογος είναι η θεμελιώδης σχέση σε οποιαδήποτε κοινωνική επαφή ανάμεσα σε δύο τουλάχιστον άτομα, ειδικότερα δε στην περίπτωση της ομάδας του εγχειρήματος (Marshall, 2001).

2.4.3 Συγκρούσεις στην ομάδα

Αν σε ένα ιδανικό εγχείρημα με την ιδανική οργάνωση και τους ιδανικούς χαρακτήρες των μελών με ιδανικό σχεδιασμό και διαμερισμό αρμοδιοτήτων, ευθυνών και καθηκόντων, τότε θα μπορούσαμε να αποκλείσουμε το ενδεχόμενο της σύγκρουσης μεταξύ των μελών. Είναι αναπόφευκτο και πρακτικά αδύνατο στην πραγματικότητα της ομάδας του κοινωνικού εγχειρήματος να μην υπάρξει ποτέ σύγκρουση και διαφωνία ανάμεσα στα μέλη. Όπως είναι φυσικό και επόμενο σε οποιαδήποτε κοινωνική σχέση που απαρτίζεται από ανθρώπους με διαφορετικό χαρακτήρα, εγείρεται το ζήτημα της σύγκρουσης και γενικότερα της διαφωνίας. Σε τέτοιες περιπτώσεις είναι πρέπον να έχει προβλεφθεί το πώς θα επιλύεται η διαφωνία για ένα ζήτημα που προκύπτει, τουλάχιστον όσον αφορά το λειτουργικό επίπεδο της ομάδας. Χωρίς να λάβουμε υπόψη τις διαφωνίες που μπορεί να προκύψουν σε προσωπικό επίπεδο λόγω της διαφορετικότητας των χαρακτήρων, πρέπει να είναι ξεκάθαρος στα μέλη της ομάδας ο τρόπος επίλυσης ζητημάτων ώστε να μην δυσχεραίνεται η ομαλή λειτουργία της ομάδας και κατ' επέκταση του εγχειρήματος. Γενικότερα θα πρέπει τα μέλη της ομάδας να φροντίζουν για ένα ευχάριστο και αν μη τι άλλο λειτουργικό κλίμα κατά τη διάρκεια των συναντήσεων (Λαϊνιάς & Δημητριάδου, υ.ε.). Οι λόγοι για τους οποίους μπορεί να Διπλωματική Εργασία

προκύψουν οι διαφωνίες ανάμεσα στα μέλη και να επηρεαστεί η εύρυθμη λειτουργία της ομάδας μπορεί να είναι ποικίλοι. Αρχικά πρέπει να είναι ξεκάθαρο σε όλα τα μέλη ποιος είναι ο στόχος της ομάδας και πως συμβάλλει η οργάνωσή της στην αποτελεσματική διεξαγωγή των συναντήσεων και εν γένει της λειτουργίας του εγχειρήματος (Λαϊνάς & Δημητριάδου, υ.ε.). Σε περίπτωση ύπαρξης συγκρούσεων, θα πρέπει να είναι «προετοιμασμένοι για το απρόβλεπτο». Ένας ενδεδειγμένος τρόπος για να διαχειριστούν τη διαμάχη, βάσει θεωρητικών προσεγγίσεων, είναι η τακτική της διαπραγμάτευσης (Forsyth, 2010). Σύμφωνα με αυτή τη μέθοδο, τα μέλη αναγνωρίζουν τα υποβόσκοντα ζητήματα της διαμάχης- διαφωνίας που έχει προκύψει και συνεργάζονται ώστε να βρουν μία λύση από κοινού για να λήξει η διαμάχη. Επιπλέον, μέσα από τις συγκρούσεις που μπορεί να προκύψουν στην εν λόγω ομάδα, μπορούν να εξαχθούν συμπεράσματα, για την πιο ορθή λειτουργία τόσο της ίδιας, όσο και ομοίων της.

Η γκάμα των ανθρώπινων χαρακτήρων με τα προτερήματα και τα μειονεκτήματα του κάθε χαρακτήρα μεμονωμένα, διαμορφώνουν ξεχωριστά ο καθένας μία διαφορετική άποψη και προσέγγιση στο όποιο ζήτημα προκύπτει. Αυτό μπορεί να είναι είτε βοηθητικό ή εμπόδιο στην ομάδα. Επιπλέον θα πρέπει να είναι ξεκάθαρο το πλαίσιο λειτουργίας, γιατί σε αντίθετη περίπτωση μπορεί να οδηγήσει σε συγκρούσεις (Λαϊνάς & Δημητριάδου, υ.ε.) Επιπροσθέτως, θα πρέπει να είναι ξεκάθαρος ο ρόλος του κάθε μέλους στην ομάδα προς αποφυγήν διαφωνιών όσον αφορά τον επιμερισμό καθηκόντων. Καλό θα ήταν να λαμβάνουν όλοι κάποιο ρόλο εκ περιτροπής ώστε να γνωρίζουν τις απαιτήσεις του κάθε πόστου. Με αυτόν τον τρόπο θα αποφευχθεί η συσσώρευση ρόλων εξουσίας σε συγκεκριμένα πρόσωπα- μέλη που αργά ή γρήγορα θα οδηγήσει σε σύγκρουση. Για αυτό το λόγο έχει μεγάλη σημασία ο κατάλληλος σχεδιασμός σε κάθε λεπτομέρεια εξ αρχής.

Ωστόσο, μπορεί να υπάρξουν και άλλοι λόγοι που μπορούν να επιφέρουν αρνητικό αποτέλεσμα όσον αφορά την εύρυθμη λειτουργία της. Ο ελλιπής ή ο λανθασμένος καταμερισμός αρμοδιοτήτων μπορεί να εμποδίσει ή να δημιουργήσει εντάσεις και διαφωνίες ανάμεσα στα μέλη (Λαϊνάς & Δημητριάδου, υ.ε.). Γενικότερα, οτιδήποτε δεν ακολουθεί το αρχικό όραμα της ομάδας ή οδηγεί σε λανθασμένα αποτελέσματα, μπορεί να είναι λόγος σύγκρουσης εντός της ομάδας. Για αυτό το λόγο θα πρέπει να είναι ξεκάθαρος ο στόχος και το όραμα της ομάδας και κατ' επέκταση να είναι σαφής ο λόγος ύπαρξης του εγχειρήματος.

Διπλωματική Εργασία

2.5 Η δυναμική της ομάδας εγχειρήματος ΚΑΟ στην τοπική κοινωνία

Όσον αφορά τη μέριμνα και τη φροντίδα της κοινότητας, είναι εύκολο να διαπιστώσουμε πως τίθεται το ζήτημα της κλίμακας-μεγέθους μίας τέτοιας συνεταιριστικής ένωσης. Όταν η κλίμακα τόσο του εγχειρήματος όσο και της κοινότητας στην οποία αναφέρεται είναι μικρή, γίνεται πιο αισθητό ότι «ο συνεταιρισμός ανήκει στα μέλη του» (Parnell, 1995). Λόγω μικρού μεγέθους, υπάρχει η πιο άμεση επικοινωνία και η κοινωνική σχέση μεταξύ των μελών και μπορεί να είναι πιο έγκαιρη η ομαδική αντιμετώπιση ενός ζητήματος. Αυτό δεν συνεπάγεται ότι δεν υπάρχουν και μεγαλύτερης κλίμακας εγχειρήματα. Αντιθέτως υπάρχουν και είναι και εκεί εμφανές ότι η σωστή οργάνωση και ο σχεδιασμός εξ αρχής συμβάλλουν το μέγιστο δυνατό στην επίτευξη των στόχων τους. Ενδεχομένως στα μεγαλύτερης κλίμακας εγχειρήματα, να απαιτείται και διαφορετική οργάνωση όσον αφορά στον επιχειρηματικό χαρακτήρα του εγχειρήματος. Ωστόσο, πρέπει να είναι ξεκάθαρο πως τουλάχιστον στην Ελλάδα, υπάρχουν κοινότητες που έχουν διαφορετικές ανάγκες και επομένως προκύπτουν διαφορετικά ζητήματα που χρήζουν αντιμετώπισης. Άλλες ανάγκες υπάρχουν σε ένα αστικό περιβάλλον και άλλες ανάγκες σε ένα ορεινό χωριό της επαρχίας. Στόχος για την επίτευξη του εναλλακτικού οράματος είναι η ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών, ο ρόλος που θα διαδραματίσουν οι κοινωνικές σχέσεις που θα αναπτυχθούν καθώς και η κινητοποίηση πολιτών (Hulgard & Shajahan, 2014). Είναι εξίσου σημαντική η διαδικασία υλοποίησης του εναλλακτικού οράματος ανάπτυξης και εξίσου σημαντικό το αποτέλεσμα που θα επιφέρει. Οι πόροι ενός τόπου που μπορούν να λειτουργήσουν ως παράγοντες στο πλαίσιο υλοποίησης ενός εναλλακτικού οράματος ανάπτυξης, είναι οι άνθρωποι που ζουν στον συγκεκριμένο τόπο, τα μέρη και οι ανεπίσημοι χώροι συγκέντρωσης, τα δίκτυα και οι συνεργασίες που αναπτύσσονται μεταξύ των εγχειρημάτων (Kunnen et al., 2014).

Ο ρόλος της ομάδας σε ένα εγχείρημα, δείχνει τον χαρακτήρα της κοινωνικής καινοτομίας, όσον αφορά την τοπική ανάπτυξη που βασίζεται στον άνθρωπο ως το κεντρικό χαρακτηριστικό (people centered development). Η προσέγγιση της ανθρωποκεντρικής ανάπτυξης (People Centered Development-PCD) αποτελεί ένα χαρακτηριστικό της

κοινωνικής καινοτομίας όσον αφορά στην οργάνωση κοινωνικών εγχειρημάτων. Μέσω της μεθόδου PCD, δίνεται έμφαση στην ενδυνάμωση στη διαδικασία ανάπτυξης. Σύμφωνα με το TISS (Tata Institute of Social Sciences), η έννοια της PCD προωθεί την έννοια της συμμετοχικής ανάπτυξης της κοινωνικής ευημερίας και του κοινωνικού δικαίου (Hulgard&Shajahan, 2014). Μελετώντας το International Handbook of Social Innovation, οι συγγραφείς περιγράφουν την PCD όπως την παρουσίασε ο Cox. Σύμφωνα με τον τελευταίο, υπάρχουν πέντε βασικά στοιχεία που συνθέτουν την έννοια της PCD. Αυτά περιλαμβάνουν την ενημέρωση και πληροφόρηση, την κοινωνική κινητοποίηση, τη συμμετοχικότητα, την αυτάρκεια και την βιωσιμότητα (Hulgard&Shajahan, 2014). Τόσο η διαδικασία όσο και το αποτέλεσμα της PCD είναι εξίσου σημαντικοί παράγοντες για την κοινωνική καινοτομία. Μέσα από την ανάπτυξη των κοινωνικών σχέσεων, των συνεργατικών δικτύων και των συμμετοχικών διαδικασιών, η ανθρωποκεντρική ανάπτυξη είναι η κυρίαρχη προσέγγιση για την κοινωνική ανάπτυξη (Hulgard & Shajahan, 2014).

Ανάμεσα στους τρόπους που μπορεί να προσεγγιστεί η ανθρωποκεντρική ανάπτυξη, διακριτό ρόλο κατέχει η κοινοτική ανάπτυξη (community development). Πιο συγκεκριμένα η κοινοτική ανάπτυξη αναφέρεται σε αυτές τις δράσεις, διαδικασίες και πρακτικές που γίνονται από διάφορους παράγοντες-πόρους που οδηγούν στην βελτίωση των κοινωνικών συνθηκών εντός μιας κοινωνίας (Kunnen et al., 2014). Όσον αφορά την Asset based community development (ABCD) αυτή προάγει τη δικαιοσύνη, την ισότητα και εν γένει την υγιή ανθρώπινη κοινωνία μέσα από το κοινωνικό έργο και την πνευματική υγεία. Δύο βασικές αρχές –παραδοχές διέπουν στον πυρήνα της την ABCD σύμφωνα με το International Handbook on Social Innovation. Η πρώτη είναι πως όλες οι κοινωνίες-κοινότητες συμπεριλαμβανομένων και των ανθρώπων που τις απαρτίζουν, έχουν πόρους, ικανότητες δυνατότητες και δίκτυα και η δεύτερη είναι το πώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα της πρώτης ώστε να επιτευχθούν τα οράματα (Kunnen et al., 2014).

Για την τοπική ανάπτυξη της κοινωνίας, τα βασικά χαρακτηριστικά στοιχεία είναι η χαρτογράφηση των πόρων, το χτίσιμο των σχέσεων, ενεργοποίηση των δομών που είναι διαθέσιμες και κινητοποίηση των πόρων χωρίς πάντα να είναι ευδιάκριτα τα όρια μεταξύ αυτών των χαρακτηριστικών. Αναλύοντας τη χαρτογράφηση των πόρων σε ένα κοινωνικό περιβάλλον, παρατηρούμε πως υφίστανται επίσημα και ανεπίσημα δίκτυα, συνδέσεις και Διπλωματική Εργασία

σύνδεσμοι (Kunnen et al., 2014). Πιο αναλυτικά, οι πόροι μπορεί και πρέπει να περιλαμβάνουν χαρακτηριστικά τους ανθρώπους, τα μέρη, τα ανεπίσημα σημεία συνάντησης, τα συμμετοχικά και συνεργατικά δίκτυα, ενώσεις, γκρουπ, οργανώσεις και υπηρεσίες, τοπική επιχειρηματικότητα, κουλτούρα-πολιτισμό και ιστορική κληρονομιά. Δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στους ανθρώπους και αναγνωρίζοντας τις ικανότητες και τα talenta αλλά και την αντίστοιχη εμπειρία τους, είτε είναι άμεσα εμπλεκόμενοι ως πομποί είτε ως αποδέκτες.

2.6 ΚοινΣΕπ και Τοπικότητα

Για μία βιώσιμη συνεργασία μεταξύ των εγχειρημάτων και φορέων ΚΑΟ και τοπικής αυτοδιοίκησης θα πρέπει να επισημανθεί αρχικά η αναγνώριση της ύπαρξης κοινών σκοπών προς την ευημερία του κοινωνικού συνόλου. Η έννοια της τοπικής αυτοδιοίκησης, περιγράφει τη διοίκηση ενός συγκεκριμένου τόπου με βάση τις τοπικές ανάγκες. Τόσο σε επίπεδο δήμου, όσο και σε επίπεδο περιφέρειας, η αυτοδιοίκηση αναγνωρίζει την μοναδικότητα και οργανώνει τη διοίκηση μιας περιοχής χωρίς την ουσιαστική ανάμειξη του κράτους. Η ιδιομορφία του κάθε τόπου ως προς το περιβάλλον, ως προς τη γεωγραφική θέση και τον πληθυσμό, δημιουργούν μία πληθώρα ζητημάτων προς αντιμετώπιση. Επομένως διαφορετικά προβλήματα καλείται να επιλύσει η τοπική αυτοδιοίκηση σε ένα αστικό περιβάλλον σε μία μεγαλούπολη, σε αντίθεση με μία πόλη ή ένα χωριό της επαρχίας. Οι άνθρωποι μίας τοπικής κοινωνίας προκειμένου να καλύψουν τόσο την προσωπική τους ευημερία, όσο και την ευημερία της κοινωνίας που ζουν, στρέφονται σε δημιουργία εγχειρημάτων ΚΑΟ για να επιτευχθούν οι σκοποί τους.

Οι δημόσιες πολιτικές για να υποστηρίξουν την ανάπτυξη των εγχειρημάτων ΚΑΟ, θα πρέπει να προωθούν την κοινωνική πλευρά των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών. Η επίσημη αναγνώριση των εγχειρημάτων ΚΑΟ καθώς και η θεσμοποίησή τους ως φορείς Κοινωνικών Υπηρεσιών στο Σύνταγμα του Κράτους, είναι ένα σπουδαίο βήμα για την περαιτέρω ανάπτυξή τους. Μέχρι στιγμής, μόνο το Εκουαδόρ έχει θεσμοποιήσει τους φορείς ΚΑΟ, προσδίδοντάς τους κεντρικό ρόλο στην αλληλέγγυα οικονομία βασισμένο στο Buen Vivir (Poigier, 2016). Θα πρέπει να τεθεί ως στόχος η δημιουργία και θεσμοποίηση εύχρηστων Διπλωματική Εργασία

ρυθμιστικών οικονομικών και νομολογικών πλαισίων που θα στοχεύουν στην ενίσχυση δημιουργίας και βιωσιμότητας φορέων ΚΑΟ. Στην Ελλάδα, προς το παρόν, έχει θεσπιστεί ο νόμος 4430/2016 που αναφέρεται στις Κοιν.Σ.Επ. και στους συνεργατικούς συνεταιρισμούς.

Η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών της αλληλέγγυας οικονομίας να μην βασίζεται στην ιδιωτική πρωτοβουλία για τη δημιουργία εγχειρημάτων, αλλά από την άλλη κρίνεται εν μέρει απαραίτητη η συμβολή του κράτους μέσω των φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης ώστε να αναπτυχθεί περαιτέρω. Η τοπική αυτοδιοίκηση είναι η πιο κοντινή επίσημη αρχή στην καθημερινότητα των πολιτών μιας κοινωνίας και «καλείται» ως κρατική αρχή να υποστηρίξει τέτοιου είδους δράσεις προς το κοινωνικό όφελος (Poirier, 2016).

Σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η τοπική αυτοδιοίκηση στην τοπική ανάπτυξη εγχειρημάτων ΚΑΟ από πλευράς χρηματικής υποστήριξης. Η τοπική αυτοδιοίκηση ως επίσημος φορέας του κράτους εξουσίας, έχει σαφώς «προβάδισμα» ως προς την οικονομική πρόσβαση σε χρηματοδοτικά εργαλεία για ενίσχυση της τοπικής ανάπτυξης σε αντίθεση με την πρόσβαση ενός εγχειρήματος ΚΑΟ. Οι δημόσιες πολιτικές που ακολουθήθηκαν ενίσχυσαν την ανάπτυξη νέων εναλλακτικών εγχειρημάτων για την αντιμετώπιση των κοινωνικών αναγκών (Αδάμ, 2016).

Στόχος για την επίτευξη του εναλλακτικού οράματος είναι η ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών, ο ρόλος που θα διαδραματίσουν οι κοινωνικές σχέσεις που θα αναπτυχθούν καθώς και η κινητοποίηση πολιτών (Hulgard & Shajahan, 2014). Είναι εξίσου σημαντική η διαδικασία υλοποίησης του εναλλακτικού οράματος ανάπτυξης και εξίσου σημαντικό το αποτέλεσμα που θα επιφέρει. Οι πόροι ενός τόπου, που μπορούν να λειτουργήσουν ως παράγοντες στο πλαίσιο υλοποίησης ενός εναλλακτικού οράματος ανάπτυξης, είναι οι άνθρωποι που ζουν στον συγκεκριμένο τόπο, τα μέρη και οι ανεπίσημοι χώροι συγκέντρωσης, τα δίκτυα και οι συνεργασίες που αναπτύσσονται μεταξύ των εγχειρημάτων (Kunnen et al., 2014). Πέρα από τον τομέα της διοίκησης ενός ευρύτερου τόπου, διαμορφώθηκαν σταδιακά και άλλα ζητήματα που έπρεπε να λυθούν. Με την τοπική αυτοδιοίκηση να είναι παρούσα στην καθημερινότητα και στη συνολική προσπάθεια για την επίτευξη της ευημερίας των πολιτών της κοινωνίας, δεν παύουν να υπάρχουν άλυτα ζητήματα, που δεν μπορούν να επιλυθούν από το δημόσιο φορέα και δεν είναι εφικτή η

διευθέτησή τους από τον ιδιωτικό τομέα. Το πρόβλημα στο αστικό περιβάλλον του δήμου, είναι πως υπάρχει μεγάλο ποσοστό άεργων πολιτών που διαθέτουν ελεύθερο χρόνο. Επιπροσθέτως υπάρχουν και οικονομικά ασθενέστερες και ευπαθείς ομάδες που δεν μπορούν να επιτύχουν ένα ικανοποιητικό επίπεδο ποιοτικής διαβίωσης. Στα πλαίσια βελτίωσης της καθημερινότητας των πολιτών με την ενεργή συμμετοχή των ίδιων, υπάρχουν λύσεις που μπορούν να συνεισφέρουν στην βελτίωση της ζωής όλων των συμπολιτών τους αλλά και των ίδιων.

Στην Πελοπόννησο και συγκεκριμένα στην περιφερειακή ενότητα Αρκαδίας, βάσει μελέτης, ο πληθυσμός της διαθέτει το μεγαλύτερο ποσοστό οικονομικά μη ενεργών πολιτών συγκριτικά με τους υπόλοιπους τέσσερις νομούς της διοικητικής περιφέρειας Πελοποννήσου (Λιαργκόβας κ.ά., 2019). Στο νομό Αρκαδίας, διαμορφώθηκαν έπειτα από το σχέδιο Καλλικράτη, πέντε νέοι μεγάλοι δήμοι. Με τη συνένωση αυτή διαμορφώθηκε διαφορετικά το εύρος του πληθυσμού καθώς και το γεωμορφολογικό πεδίο του δήμου. Πέρα από το αστικό περιβάλλον, ο δήμος πλέον συμπεριλαμβάνει αγροτικές περιοχές και αρκετά χωριά απομακρυσμένα τόσο μεταξύ τους, όσο και απομονωμένα από το αστικό περιβάλλον.

Από πλευράς πολιτών, πέρα από τις οικογένειες, τους συνταξιούχους και τα παιδιά, τώρα συμπεριλαμβάνονται και αγρότες των χωριών που ενισχύουν τον πρωτογενή τομέα της περιοχής. Επομένως, παρατηρούμε να ενισχύεται η ανομοιογένεια των επιμέρους χωρικών τμημάτων του δήμου και προκύπτουν νέα ζητήματα καθημερινότητας των πολιτών σε ένα μεγαλύτερο εύρος πληθυσμού. Διαφορετικές ανάγκες και προβλήματα αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι των χωριών του δήμου και διαφορετικά προβλήματα οι κάτοικοι του αστικού περιβάλλοντος.

3. Μελέτη Περίπτωσης

3.1 Σκοπός έρευνας

Λαμβάνοντας υπόψη τη θεωρητική προσέγγιση όπως αναλύθηκε στις προηγούμενες ενότητες θα ερευνήσουμε την περίπτωση της ΚοινΣΕπ 5ΕΝΤΕ. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να διαπιστώσουμε αν η ομάδα και η επικοινωνία μεταξύ των μελών είναι ο πυρήνας της επιτυχούς λειτουργίας και βιωσιμότητας ενός εγχειρήματος ΚΑΟ. Παράλληλα θα ερευνήσουμε την σχέση που υπάρχει στο εγχείρημα ΚΑΟ και την τοπική κοινωνία. Για αυτόν τον λόγο θέτουμε τα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα για την μελέτη περίπτωσης: Ισχύει ότι η ομάδα είναι ο πυρήνας γύρω από τον οποίο στηρίζεται η ΚοινΣΕπ; Ποια η σπουδαιότητα του κοινού σκοπού και οράματος της ΚοινΣΕπ και πως επηρεάζει την λειτουργία της ομάδας; Πως συμβάλει η ΚοινΣΕπ στην τοπική ανάπτυξη ενός συγκεκριμένου τόπου; Τι σχέση έχει η χωρική προσέγγιση ενός τόπου στην ανάπτυξη ενός εγχειρήματος ΚΑΟ;

3.2 ΚοινΣΕπ 5ΕΝΤΕ

Στην παρούσα έρευνα αντικείμενο μελέτης είναι η περίπτωση της ΚοινΣΕπ 5ΕΝΤΕ με έδρα τα Άνω Δολιανά στο Δήμο Βόρειας Κυνουρίας της Αρκαδίας. Στην παρούσα ενότητα γίνεται αναφορά στο προφίλ της ΚοινΣΕπ και το πεδίο δράσεών της καθώς και μία σύντομη περιγραφή για τον συγκεκριμένο τόπο που εδράζεται.

3.2.1 Προφίλ

Η ΚοινΣΕπ 5ΕΝΤΕ προωθεί την βιώσιμη ανάπτυξη δίνοντας έμφαση στην ιδιαιτερότητα της τοπικής κοινωνίας σχεδιάζοντας και υλοποιώντας οικο-περιβαλλοντικά προγράμματα. Όσον αφορά τον εναλλακτικό τουρισμό, η ΚοινΣΕπ προσφέρει υπηρεσίες οργανωμένων ξεναγήσεων και περιηγήσεων που έχουν σχέση με το περιβάλλον, τη γαστρονομία και άλλους τομείς. Επίσης διοργανώνει δραστηριότητες σε εξωτερικούς χώρους, όπως πεζοπορίες και αναδεικνύει μέσω αυτών τα μονοπάτια της ευρύτερης περιοχής. Μέσα από δραστηριότητες που επικεντρώνονται στην ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος της

Διπλωματική Εργασία

περιοχής αλλά και από παράλληλες δραστηριότητες της ΚοινΣΕπ, αναδεικνύεται η έννοια της ανακύκλωσης, της επαναχρησιμοποίησης και της ανανέωσης. Επιπλέον, μία εκ των προσφερόμενων υπηρεσιών της ΚοινΣΕπ πολιτισμικού ενδιαφέροντος, είναι η εκτέλεση μαθημάτων φωτογραφίας. Όπως περιγράφουν τα ιδρυτικά μέλη την ΚοινΣΕπ συνοπτικά στην ιστοσελίδα που διατηρούν:

«Με τη ζεστασιά των ανθρώπινων σχέσεων που μπορούν να αναπτυχθούν μέσα στην ηρεμία που αποπνέει το τοπίο και των χαλαρών ρυθμών ζωής, θέλουμε να κάνουμε όσο το δυνατόν περισσότερους επισκέπτες να νιώσουν την ιδιαίτερη πατρίδα μας και δική τους. Οι δραστηριότητες μας είναι τουριστικές, φυσιολατρικές, αθλητικές, εκπαιδευτικές και καλλιτεχνικές».

3.2.2 Άνω Δολιανά

Τα Άνω Δολιανά είναι ένας ορεινός πετρόχτιστος οικισμός στην επαρχία της Βόρειας Κυνουρίας της Αρκαδίας. Βρίσκεται σε υψόμετρο 1050 μέτρων στις πλαγιές του Πάρνωνα. Το μάρμαρο είναι ένα από τα κύρια στοιχεία που επικρατεί στα κτίσματα, μιας και υπάρχει το λατομείο στην περιοχή. Ένα από τα αξιοσημείωτα χαρακτηριστικά για την περιοχή είναι πως οι κάτοικοι του χωριού είναι διπλοκάτοικοι. Παλαιότερα κατά τη διάρκεια του χειμώνα, τα Άνω Δολιανά κατοικούνταν από λιγοστούς οικιστές, καθώς οι περισσότεροι περνούσαν τους χειμωνιάτικους μήνες στα Κάτω Δολιανά που είναι παραθαλάσσιο μέρος. Αυτό συνέβαινε διότι ως κτηνοτροφική περιοχή και προκειμένου να προστατεύσουν τα ζώα τους, μετακόμιζαν σε πιο ζεστά κλίματα στον κάμπο. Από την ορεινή περιοχή ξεκινούσαν με τα πόδια για να καταλήξουν στη θερινή, ακολουθώντας μία πορεία η οποία έχει διάρκεια περίπου 8 ώρες. Κατά την πορεία αυτή μετέφεραν και την εικόνα του προστάτη του χωριού, του Αγίου Γεωργίου, το οποίο ως έθιμο καταγράφηκε στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Από την περιοχή των Άνω Δολιανών περνάει και το Ευρωπαϊκό Μονοπάτι E4 και είναι η αφετηρία του Parnon Trail (πεζοπορικά μονοπάτια). Τον σχεδιασμό και την υλοποίηση του συγκεκριμένου τμήματος του Parnon Trail για την Βόρεια Κυνουρία έχει αναλάβει η Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση 5ENTE.

4. Μεθοδολογία Έρευνας

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται η μεθοδολογία έρευνας που επιλέχθηκε για την συγκεκριμένη περίπτωση. Αναλύεται η προσέγγιση της ποιοτικής μεθόδου έρευνας και εξηγείται η σπουδαιότητα των συνεντεύξεων ως μεθοδολογικό εργαλείο συλλογής δεδομένων. Αναφέρονται ζητήματα αξιοπιστίας και εγκυρότητας της μεθοδολογίας που επιλέχθηκε και παρουσιάζεται η προσέγγιση της ερευνητριας στην παρούσα μελέτη περίπτωσης. Στην τελευταία ενότητα αναλύονται οι περιορισμοί έρευνας.

4.1 Έρευνα Μελέτης Περίπτωσης

Η μελέτη περίπτωσης γίνεται γιατί βοηθάει στο να αποκαλύψουμε και να κατανοήσουμε την δυναμική που υπάρχει σε μία μεμονωμένη περίπτωση (Eisenhardt, 1989). Η έρευνα που διεξάγεται, είναι μία διαδικασία η οποία περιλαμβάνει ορισμένα βήματα και σημεία διεξαγωγής που πρέπει να ακολουθηθούν ώστε να εξαχθούν αποτελέσματα. Η έρευνα είναι συστηματική, οργανωμένη, θέτει ερωτήματα και αντλεί απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα. Τα όποια ευρήματα εξαχθούν, αξιοποιούνται και κατηγοριοποιούνται σύμφωνα με την κρίση του ερευνητή κατά τέτοιον τρόπο ώστε να ολοκληρωθεί η έρευνα του θεματικού πεδίου που έχει επιλέξει. Αφού ο ερευνητής έχει θέσει το κεντρικό ερώτημα προς διερεύνηση, επιλέγει ποια μέθοδο θα ακολουθήσει. Όσον αφορά την κοινωνική έρευνα, μπορεί ο ερευνητής να χρησιμοποιήσει ορισμένα εργαλεία που θα συνδράμουν στην ολοκλήρωση της έρευνάς του. Τα εργαλεία αυτά τον βοηθούν στη συλλογή πρωτογενούς και δευτερογενούς υλικού. Στο πρωτογενές υλικό συμπεριλαμβάνονται όλα τα δεδομένα που συλλέγει ο ερευνητής τόσο μέσω προσωπικών συνεντεύξεων όσο και μέσω παρατήρησης. Στο δευτερογενές υλικό συμπεριλαμβάνονται βιβλιογραφικά κείμενα, συνεντεύξεις υπευθύνων σε έντυπη μορφή, άρθρα, ιστοσελίδες, και γενικά πληροφορίες από έγκυρες και αξιόπιστες πηγές που έχουν σχέση με το αντικείμενο μελέτης.

Η έρευνα μπορεί να είναι ποιοτική ή ποσοτική. Όσον αφορά την ποιοτική έρευνα, θα μπορούσαμε να πούμε πως είναι η τοποθέτηση του παρατηρητή στον κόσμο. Μέσα από την ποιοτική έρευνα ο παρατηρητής μελετά τα πράγματα στο φυσικό τους πλαίσιο, είτε μέσω προσωπικών συνομιλιών, είτε μέσω σημειώσεων πεδίου τα οποία ερμηνεύονται σε δεύτερο χρόνο από τον ερευνητή. Σε αντίθεση με την ποσοτική έρευνα, στην ποιοτική δεν

χρησιμοποιούνται αριθμητικά δεδομένα και υπολογισμοί. Στην ποιοτική έρευνα τα δεδομένα που αντλούνται εστιάζουν στις λέξεις και στα κείμενα (Hesse-Biber & Leavy, 2011). Ωστόσο, δεν αποκλείεται να υφίστανται περιπτώσεις που να συνδυάζουν στοιχεία και από τα δύο είδη έρευνας (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

4.2 Ποιοτική Έρευνα

Η ποιοτική έρευνα πραγματοποιείται κάτω από πραγματικές συνθήκες και όχι σε πειραματικά ελεγχόμενες συνθήκες. Οι συγγραφείς Ισαρη και Πουρκός (2015) στην ποιοτική μεθοδολογία έρευνας, παρουσιάζουν την άποψη του Parler πως «οι ποιοτικές προσεγγίσεις ταιριάζουν για την μελέτη των ανθρώπων στον πραγματικό κόσμο». Η μέθοδος της ποιοτικής έρευνας έγκειται στο τι θέλουμε να μάθουμε, γιατί θέλουμε να το μάθουμε καθώς και από τους πόρους που μπορούμε να διαθέσουμε στη μελέτη (Ισαρη & Πουρκός, 2015). Το κύριο ενδιαφέρον για την ποιοτική προσέγγιση όσον αφορά την επιλογή μεθόδου μελέτης της περίπτωσης, αναδεικνύει την περιγραφή και κατανόηση της μοναδικότητας της ανθρώπινης εμπειρίας και της βιωματικής πραγματικότητας. Η ποιοτική έρευνα για τη μεθοδολογία έγκειται στο γεγονός πως αναζητούμε μία ερμηνευτική προσέγγιση της κοινωνικής πραγματικότητας στην περίπτωση μελέτης. Ειδικότερα τα στοιχεία που αντλούνται μέσω της ποιοτικής έρευνας είναι υπό την οπτική αυτών που συμμετέχουν ενεργά σε αυτήν, δίνοντας στον ερευνητή την ευκαιρία για εμβάθυνση στην κατανόηση του υπό μελέτη πεδίου (Hesse-Biber & Leavy, 2011). Στην ποιοτική έρευνα, που είναι η πιο συχνή μέθοδος που ακολουθείται για τις έρευνες στις κοινωνικές επιστήμες, το ζητούμενο είναι η βαθύτερη κατανόηση μικρού δείγματος υποκειμένων (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

4.3 Η συνέντευξη ως μεθοδολογικό εργαλείο

Οι συνεντεύξεις ως ένα από τα εργαλεία συλλογής δεδομένων, βοηθούν στο να συλλέξουμε πληροφορίες και εμπειρικά δεδομένα από σχετικά μικρό αριθμό συνεντευξιζόμενων (Eisenhardt & Graebner, 2007). Οι συνεντεύξεις δίνουν στον ερευνητή εύκολη πρόσβαση σε δεδομένα οργάνωσης και λειτουργίας, ειδικότερα όταν οι συνεντεύξεις γίνονται με μέλη της οργανωτικής ομάδας της προς μελέτη περίπτωσης (Besio & Pronzini, 2010). Ειδικότερα τα άτομα τα οποία επιλέγει ο ερευνητής για να πραγματοποιήσει τις συνεντεύξεις για την έρευνά του, επιλέγονται με γνώμονα ορισμένα κριτήρια. Τέτοια κριτήρια μπορεί να είναι η

θέση που κατέχουν τα άτομα αυτά στην περίπτωση προς μελέτη, η πρόσβαση στα οργανωτικά ζητήματα λειτουργίας και σαφώς η διάθεση και η ικανότητα για να μεταδώσουν τις ζητούμενες πληροφορίες στον ερευνητή. (Philips, 1981· Kumar et al., 1993).

4.4 Αξιοπιστία- Εγκυρότητα

Στη συγγραφή της παρούσας εργασίας γίνεται προσπάθεια να αναλυθούν με αντικειμενικά κριτήρια και σύμφωνα με τη βιβλιογραφία τα αποτελέσματα της ποιοτικής έρευνας. Η αξιοπιστία είναι εκείνη η μεταβλητή που αξιολογεί την αυθεντικότητα των δεδομένων που συλλέχθηκαν και αντικατοπτρίζουν στο μέγιστο βαθμό την ερμηνευτική προσέγγιση των συμμετεχόντων (Lincoln & Guba, 1985). Η συλλογή πληροφοριών από πολλαπλές πηγές που περιλαμβάνουν συνεντεύξεις με τα μέλη, προσωπική συμμετοχή και ανάλυση επίσημων εγγράφων, διασφαλίζουν σε έναν ικανοποιητικό βαθμό την προσέγγιση της έρευνας στην παρούσα μελέτη. Η μέθοδος αυτή, η τριγωνοποίηση (triangulation), χρησιμοποιείται κυρίως στις ποιοτικές έρευνες και περιγράφει τη συλλογή δεδομένων από πολλαπλές πηγές και ενισχύει την αξιοπιστία της έρευνας, καθώς οδηγεί σε καλύτερη αντίληψη και ερμηνεία του μελετώμενου πεδίου (Salkind, 2010). Όσον αφορά την διασφάλιση της εγκυρότητας της έρευνας στην μελέτη περίπτωσης, οι συνεντευξιαζόμενοι ενημερώνονται για τους σκοπούς της μελέτης καθώς και για το πώς ο ερευνητής επιθυμεί να συλλέξει δεδομένα και πως θα τα χρησιμοποιήσει (Brink, 1993). Τα μέλη έλαβαν γνώση για την διαδικασία ηχογράφησης των συνεντεύξεων όσο και για την απομαγνητοφώνησή τους, για να προσαρτηθούν μετέπειτα στο παράρτημα της εργασίας (βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ).

4.5 Μεθοδολογική προσέγγιση της περίπτωσης

Η συγκεκριμένη ΚοινΣΕπ επιλέχθηκε για ποικίλους λόγους. Πρώτον είναι μία διαφορετική προσέγγιση στον εναλλακτικό τουρισμό και ως αντικείμενο προκάλεσε το ενδιαφέρον της συγγραφέως. Μέσα από τις δραστηριότητες της, παρουσιάζει την αγάπη για το περιβάλλον θέτοντας τον άνθρωπο στο επίκεντρό της μέσα από δραστηριότητες που γίνονται για τη φύση. Η αγάπη και το περιβαλλοντικό ενδιαφέρον μου για τον τόπο καταγωγής και για την ομορφιά των ορεινών χωριών της Αρκαδίας, με οδήγησαν στην επιλογή του συγκεκριμένου εγχειρήματος. Επιπροσθέτως, ο τόπος διαμονής μου και η επιθυμία μου να λάβω μέρος στις δραστηριότητες της ΚοινΣΕπ με οδήγησαν στο να επιλέξω την ΚοινΣΕπ για πρακτικούς

λόγους. Πρόκειται για μία ΚοινΣΕπ που έχει ως έδρα τα Άνω Δολιανά Αρκαδίας. Είναι ένα εγχείρημα ΚΑΟ που παρουσιάζει μία διαφορετική προσέγγιση αφού μέσα από διαδραστικές δραστηριότητες προσελκύει το κοινό του εναλλακτικού τουρισμού.

Στην παρούσα έρευνα οι συνεντεύξεις έγιναν με δύο από τα πέντε ιδρυτικά μέλη της ΚοινΣΕπ, τα οποία είναι και στη Διοικούσα Επιτροπή. Ένα εξ αυτών των μελών είναι ο πρόεδρος της Διοικούσας Επιτροπής και το άλλο μέλος είναι η Ταμίας της ΚοινΣΕπ, όπως έχουν οριστεί σύμφωνα με τις διαδικασίες που έχουν οριστεί σε άρθρο του καταστατικού. Επιπροσθέτως, τα συγκεκριμένα μέλη ήταν και στη δραστηριότητα στην οποία είχα λάβει μέρος και με αυτόν τον τρόπο μου δόθηκε η ευκαιρία να τους γνωρίσω και υπό διαφορετικές συνθήκες και να παρατηρήσω από κοντά την συνεργασία μεταξύ τους. Τα ευρήματα που προέκυψαν τόσο από το υλικό που απομαγνητοφωνήθηκε όσο και από τα έγγραφα που ήταν στη διάθεση της ερευνήτριας, καταστατικό και πρακτικό συνεδρίασης, έδωσαν ως ένα βαθμό το περιεχόμενο για την μελέτη περίπτωσης βάσει της ποιοτικής έρευνας. Οι σημειώσεις πεδίου ήταν περιορισμένες, ωστόσο έπειτα από τη συλλογή όλων των προαναφερθέντων πληροφοριών, ακολούθησε η ανάλυση περιεχομένου. Όσον αφορά τη μέθοδο παραγωγής δεδομένων για το πρωτογενές υλικό, ακολούθησαν οι ημι-δομημένες συνεντεύξεις και η συμμετοχή σε μία δραστηριότητα για να γίνει βιωματική. Άλλωστε το πλαίσιο δράσεων της ΚοινΣΕπ 5ENTE απευθύνεται στη συμμετοχή και στη φυσική παρουσία των ανθρώπων.

4.6 Περιορισμοί έρευνας

Στόχος της παρούσας έρευνας είναι η παρατήρηση όσον αφορά τον τρόπο λειτουργίας της ομάδας σε ένα εγχείρημα ΚΑΟ στην μικρή τοπική κοινωνία. Υπό φυσιολογικές συνθήκες, η χρονική διάρκεια ενός ακαδημαϊκού εξαμήνου που είναι ο συνηθέστερος χρόνος για την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας σχεδόν ποτέ δεν είναι αρκετός. Ωστόσο, οι συνθήκες οι οποίες επικράτησαν κατά τη διάρκεια εκπόνησης της παρούσας, άλλαξαν τα προκαθορισμένα σχέδια για την έρευνα πεδίου. Οι περιορισμοί που έχουν επιβληθεί εξαιτίας της πανδημίας που έχει προκαλέσει ο COVID-19 και οι πρωτόγνωρες συνθήκες που συνέβησαν το ακαδημαϊκό εξάμηνο που εκπονώ την εργασία δεν επέτρεψαν τη συμμετοχή μου σε περισσότερες δραστηριότητες. Θα ήθελα να είχα λάβει μέρος σε περισσότερες Διπλωματική Εργασία

δραστηριότητες ως συμμετέχουσα ώστε να αυξήσω τις σημειώσεις πεδίου. Θα προτιμούσα να είχα συλλέξει περισσότερο υλικό σχετικά με την έρευνα πεδίου με τη φυσική παρουσία μου και τη δια ζώσης επικοινωνία σε περισσότερα στάδια της έρευνας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι πως οι συνεντεύξεις με τα μέλη διεξήχθησαν τηλεφωνικά, ενώ σαφώς θα προτιμούσα να είχαν γίνει κατά τη διάρκεια μίας πεζοπορίας μέσα στη φύση και χωρίς τους επιβεβλημένους περιορισμούς που είναι ακόμα σε ισχύ κατά τη συγγραφή της παρούσας εργασίας. Παρόλα αυτά, θεωρώ πως η συλλογή του απαραίτητου πρωτογενούς υλικού για τη συγγραφή της εργασίας ήταν η μέγιστη δυνατή δεδομένων των πρωτόγνωρων συνθηκών που όλοι βιώνουμε αυτό το διάστημα. Η τεχνολογία υπήρξε απόλυτος αρωγός στη διεκπεραίωση των απαιτούμενων ενεργειών από την πλευρά της συγγραφέως, προκειμένου να συλλεχθεί και να χρησιμοποιηθεί το απαραίτητο υλικό για τη συγγραφή της παρούσας εργασίας

Για τον εν λόγω εγχείρημα και τους ερευνητικούς σκοπούς της εργασίας, επιλέχθηκε η ποιοτική έρευνα. Η ποιοτική έρευνα διεξήχθη με κεντρικό άξονα μελέτης την ομάδα του εγχειρήματος και τον τρόπο λειτουργίας της. Μέσω της επιτόπιας συμμετοχικής παρατήρησης κατά τη διάρκεια μίας δραστηριότητας της ΚοινΣΕπ αλλά και μέσω των συνεντεύξεων δύο εκ των μελών της ΚοινΣΕπ, αντλήθηκαν ορισμένα στοιχεία. Στο κεφάλαιο που ακολουθεί παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας που διεξήχθη.

5. Αποτελέσματα Έρευνας

Στην παρούσα εργασία εκπονήθηκε έρευνα σχετικά με τον «πραγματικό» τρόπο λειτουργίας της ομάδας σε μία κοινωνική επιχείρηση. Με τη συλλογή πρωτογενούς υλικού στο παρόν κεφάλαιο θα γίνει περιγραφή των στοιχείων που συλλέχθηκαν. Στην πρώτη ενότητα παρουσιάζονται τα ευρήματα από το καταστατικό της ΚοινΣΕπ, στην δεύτερη ακολουθούν τα δεδομένα που αντλήθηκαν από τις συνεντεύξεις και στην τρίτη ενότητα παρουσιάζονται οι προσωπικές παρατηρήσεις και τα αποτελέσματα από τη δραστηριότητα στην οποία έλαβε μέρος η ερευνήτρια.

5.1 Ευρήματα καταστατικού

Μελετώντας το καταστατικό της συγκεκριμένης ΚοινΣΕπ, παρατηρούμε πως πρόκειται για μία κοινωνική συνεταιριστική επιχείρηση συλλογικής και κοινωνικής ωφέλειας σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 2 του νόμου 4430/2016. Σύμφωνα με αυτές τις παραγράφους ως κοινωνική ωφέλεια ορίζεται η εξυπηρέτηση κοινωνικών αναγκών τοπικού ή ευρύτερου χαρακτήρα με την αξιοποίηση της κοινωνικής καινοτομίας μέσα από δραστηριότητες βιώσιμης ανάπτυξης ή και παροχής κοινωνικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος»... Η ΚοινΣΕπ «5ENTE» αποτελείται από πέντε μέλη, το ελάχιστο επιτρεπόμενο όριο για την ίδρυση μίας ΚοινΣΕπ σύμφωνα με τον νόμο 4430/2016. Σύμφωνα με το καταστατικό της ΚοινΣΕπ, και τα άρθρα αυτού, γίνεται εκτενής ανάλυση των σκοπών της. Στο Α κεφάλαιο του καταστατικού, εκτός από τη σύσταση και την επωνυμία της που αναφέρονται στο πρώτο άρθρο καθώς και τον ορισμό της έδρας της στο άρθρο 2, στο άρθρο 3 γίνεται ανάλυση των σκοπών της ΚοινΣΕπ. Δράσεις σχετικά με το περιβάλλον, με την αειφόρο αγροτική παραγωγή και τοπική ανάπτυξη, με τον εναλλακτικό-θεματικό και ήπιο τουρισμό, ότι αφορά τον πολιτισμό την παράδοση και την ιστορική κληρονομιά και αρχαιολογία είναι ορισμένες από τις δράσεις που ορίζει στο καταστατικό πως θα αναπτύξει κατά τη διάρκεια λειτουργίας της. Επιπροσθέτως ορίζει τα απαιτούμενα παρελκόμενα για την προώθηση των αναφερομένων δραστηριοτήτων-σκοπών της. Τέλος, όντας η ίδια η ΚοινΣΕπ ένας Φορέας Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, παρέχει διοικητική και συμβουλευτική υποστήριξη προς κάθε ενδιαφερόμενο και θα προωθεί το θεσμό της ΚΑΛΟ, όπως αναφέρεται στο καταστατικό της. Όσον αφορά την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, το καταστατικό ορίζει πως ο συνεταιρισμός θα αναπτύξει και θα ασκήσει -μεταξύ άλλων- δραστηριότητες που προωθούν την αειφορία του περιβάλλοντος και θα προστατεύουν τα

Διπλωματική Εργασία

κοινά αγαθά και θα προωθούν τη διαγενεακή και πολυπολιτισμική συμφιλίωση, δίνοντας έμφαση στις ιδιαιτερότητες των τοπικών κοινωνιών. Στο άρθρο 4, ορίζεται η διάρκεια του συνεταιρισμού ως απεριόριστη. Στο άρθρο 5 του κεφαλαίου Β , γίνεται ανάλυση σχετικά με τα μέλη όσον αφορά την εγγραφή, αποχώρηση, διαγραφή , τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Όσον αφορά τη λειτουργία της ομάδας στην προκειμένη ΚοινΣΕπ, γίνεται σαφής αναφορά και ορισμός στα δύο βασικά όργανα διοίκησης του εγχειρήματος. Πρόκειται για τη γενική συνέλευση στην οποία συμμετέχουν όλα τα μέλη και στη διοικούσα επιτροπή του εγχειρήματος. Στο άρθρο 13 γίνεται ανάλυση για την αρμοδιότητα του ανώτατου οργάνου του συνεταιρισμού, που είναι η γενική συνέλευση, η οποία αποφασίζει για κάθε ζήτημα του εγχειρήματος και έχει την εποπτεία και τον έλεγχο του οργάνου διοίκησης, που ορίζεται στο άρθρο 17 η διοικούσα επιτροπή. Η γενική συνέλευση αποτελείται από όλα τα μέλη του συνεταιρισμού και πραγματοποιούν τακτικές ή έκτακτες συνεδριάσεις. Στο άρθρο 14 του καταστατικού, ορίζεται τουλάχιστον μία υποχρεωτική τακτική σύγκληση γενικής συνέλευσης σε ετήσια βάση ή μπορεί να συγκληθεί και εκτάκτως, όποτε κριθεί απαραίτητο. Στο άρθρο 15 ορίζεται πως οι αποφάσεις της γενικής συνέλευσης λαμβάνονται με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών της. Στο άρθρο 16 γίνεται ανάλυση πότε είναι άκυρες οι αποφάσεις της γενικής συνέλευσης, σύμφωνα τόσο με τους νόμους 4430/2016 και 1667/1986 καθώς και πως μπορεί να προσβληθεί η όποια απόφαση ληφθεί που δεν βρίσκουν σύμφωνη τα 2/5 των μελών της ΚοινΣΕπ. Όσον αφορά τη διοίκηση του συνεταιρισμού, στο άρθρο 17 ορίζεται πως αυτή ασκείται από την διοικούσα επιτροπή η οποία εκλέγεται στη γενική συνέλευση και αποτελείται από 5 μέλη, τρία τακτικά και δύο αναπληρωματικά. Η διοικούσα επιτροπή εκλέγει Πρόεδρο, Γραμματέα και Ταμία με μυστική ψηφοφορία. Ως αρμοδιότητες της διοικούσας επιτροπής σύμφωνα με το άρθρο 20 του καταστατικού ορίζονται η διαχείριση, η διοίκηση και η εκπροσώπηση της ΚοινΣΕπ, και αποφασίζει για όλα τα θέματα που την αφορούν, εκτός από αυτά που είναι αποκλειστική αρμοδιότητα της γενικής συνέλευσης. Όσον αφορά τις συναντήσεις της ομάδας, που είναι η διοικούσα επιτροπή στην περίπτωση αυτή, στο άρθρο 21 αναφέρεται πως γίνεται τουλάχιστον μία φορά ανά τρεις μήνες. Ωστόσο, μπορεί να συγκληθεί και πιο συχνά σε έκτακτες περιπτώσεις, εφόσον κάτι τέτοιο κριθεί απαραίτητο και ζητηθεί από τον πρόεδρο ή από το 1/3 των μελών της. Στο άρθρο 22 ορίζεται η διαδικασία λήψης αποφάσεων της διοικούσας επιτροπής, η οποία είναι η απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών της, ενώ σε περίπτωση ισοψηφίας Διπλωματική Εργασία

αυτών, τότε υπερισχύει η ψήφος του προέδρου της. Χαρακτηριστικό παράδειγμα μίας συνεδρίασης, ήταν αυτή που έλαβε χώρα το καλοκαίρι. Το ζήτημα για το οποίο έπρεπε να ληφθεί απόφαση ήταν η αγορά οχήματος απαραίτητου για τις δραστηριότητες της ΚοινΣΕπ. Με ομόφωνη απόφαση υπέρ της αγοράς λύθηκε η συνεδρίαση, εξουσιοδοτώντας τον πρόεδρο και την ταμία να προβούν στις απαραίτητες διαδικασίες για την ολοκλήρωση της αγοράς. Στη συνεδρίαση τέθηκε ανώτατο όριο δαπάνης για την αγορά μεταχειρισμένου οχήματος. Στο κεφάλαιο ΣΤ του καταστατικού ορίζονται άρθρα που αφορούν την οικονομική διαχείριση της ΚοινΣΕπ, με τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, τη διανομή κερδών, την τήρηση των βιβλίων που προβλέπει η φορολογική νομοθεσία. Όσον αφορά τα κέρδη του συνεταιρισμού, αυτά δεν διανέμονται στα μέλη, εκτός αν είναι εργαζόμενοι. Η ΚοινΣΕπ έχοντας εμπορική ιδιότητα και κερδοσκοπικό χαρακτήρα, τα κέρδη που προκύπτουν διατίθενται ετησίως για σχηματισμό αποθεματικού (5%), για τους εργαζόμενους (35%) και το υπόλοιπο για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας καθώς και για τη διεύρυνση των παραγωγικών δραστηριοτήτων. Στο κεφάλαιο Ζ ορίζεται η διαδικασία διάλυσης-εκκαθάρισης του συνεταιρισμού. Στο κεφάλαιο Η γίνεται ειδική μνεία του καταστατικού που αξιώνει ότι περιλαμβάνουν οι νόμοι 4430/2016 και 1667/1986.

5.2 Αποτελέσματα συνεντεύξεων

Στα πλαίσια της διπλωματικής εργασίας και της ερευνητικής διαδικασίας, έπρεπε να συλλεχθούν πληροφορίες σχετικά με το αντικείμενο μελέτης. Στην παρούσα εργασία βασικό αντικείμενο μελέτης είναι η ομάδα και ο τρόπος λειτουργίας αυτής σε ένα συγκεκριμένο εγχείρημα ΚΑΟ. Στα πλαίσια της ποιοτικής έρευνας, κρίθηκε σκόπιμο και ωφέλιμο να πραγματοποιηθούν συνεντεύξεις με δύο από τα πέντε μέλη της μελετώμενης ομάδας.

Λόγω των συνθηκών που επικρατούν εξαιτίας της πανδημίας και της «καραντίνας» που έχει επιβληθεί με όλα τα περιοριστικά μέτρα, η διαδικασία των συνεντεύξεων για τη συλλογή πληροφοριών έγινε τηλεφωνικά. Είχε προηγηθεί μία άτυπη συνεννόηση μεταξύ της συγγραφέως και των δύο μελών για τον τρόπο και την ώρα διεξαγωγής των συνεντεύξεων. Λόγω περιορισμών καθορισμού χρονικής ταύτισης και από τις δύο πλευρές, οι συνεντεύξεις έγιναν ταυτόχρονα και με τα δύο μέλη της ερευνώμενης περίπτωσης. Οι συνεντεύξεις είχαν ημι-δομημένη μορφή. Δηλαδή υπήρχαν προκαθορισμένα ερωτήματα που τέθηκαν προς

απάντηση, παράλληλα όμως δεν είχε τη μορφή της τυπικής συνέντευξης με κλειστού τύπου ερωτήσεις. Οι συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια της παρούσας έρευνας απομαγνητοφωνήθηκαν ώστε να αποτελέσουν αναπόσπαστο κομμάτι της παρούσας εργασίας στο παράρτημα (βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ). Όσον αφορά την διαδικασία της συνέντευξης, αφού ευχαρίστησα για το χρόνο που διέθεσαν για την πραγματοποίησή τους, ενημέρωσα ότι θα ηχογραφηθεί και θα χρησιμοποιηθεί στην εργασία μου και αφού συμφώνησαν, προχώρησα στα ερωτήματα.

Η ιδέα της Κοινωνικής Οικονομίας ήταν κάτι που πάντα ήταν στις βλέψεις των μελών και ως εναλλακτική επιχειρηματική προσέγγιση τους εκφράζει και ως ανθρώπους και ως επιχειρηματίες. Με τις δραστηριότητες της επιχείρησης ασχολούνταν από παλιά, ωστόσο ως νομική μορφή επέλεξαν την ΚοινΣΕπ γιατί τους εκφράζει ως φιλοσοφία. Όσον αφορά την επικοινωνία μεταξύ των μελών, τουλάχιστον σε επίπεδο προ πανδημίας, αυτή ήταν συχνή. Επειδή προϋπήρχε κοινωνική σχέση μεταξύ των μελών πριν την ίδρυση της ΚοινΣΕπ, ενισχύθηκε και ενδυναμώθηκε με την ίδρυση της ΚοινΣΕπ αφού προστέθηκε και η επιχειρηματική διάσταση στη σχέση αυτή. Η φιλοσοφία της ΚοινΣΕπ για τα μέλη της, τα οποία άτυπα έχουν αποφασίσει να παραμείνουν πέντε, εξ ου και το όνομα αυτής «5ENTE», έγκειται στο γεγονός ότι τα μέλη συμμερίζονται την ίδια φιλοσοφία της κοινωνικής προσέγγισης σε επιχειρηματικό επίπεδο. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του προέδρου της Διοικούσας επιτροπής,

«για να λειτουργήσεις ως ομάδα πρέπει να έχεις σαφώς καθορισμένους στόχους». Γ.Κ.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός της πρόληψης προβλημάτων που θα ανακύψουν. Δηλαδή έχει οργανωθεί σε τέτοιο βαθμό η λειτουργία της ομάδας ώστε να προλαμβάνει οποιοδήποτε θέμα προκύψει στην πορεία. Η Β.Π., ως ιδρυτικό μέλος, τόνισε πως δεν θα μπορούσε να συνεργαστεί επαγγελματικά με ανθρώπους που δεν μπορεί να επικοινωνήσει σε άλλο επίπεδο.

«Οφείλουμε δηλαδή να έχουμε καλή σχέση μεταξύ μας, ώστε να αντιλαμβανόμαστε και τα πιο λεπτά πράγματα στη λειτουργία μιας επιχείρησης». Β.Π.

Άλλωστε, όταν τίθεται το ζήτημα της συνεργασίας και της λήψης αποφάσεων και γενικά όταν σχεδιάζεις

«.. πρέπει να έχεις κοινές αναφορές με τους ανθρώπους..». Β.Π.

Για το ζήτημα της λήψης απόφασης για ένα ζήτημα της ΚοινΣΕπ, όταν γίνεται εισήγηση από κάποιο μέλος για ένα θέμα, γίνεται συζήτηση σχετικά με αυτό και τίθεται προς ψηφοφορία. Στην ΚοινΣΕπ 5ΕΝΤΕ όλες οι αποφάσεις λαμβάνονται ομόφωνα. Ενώ έχουν υπάρξει διαφωνίες, λόγω διαφορετικότητας χαρακτήρων, δεν υπάρχει κάποιο θέμα που να μην έχει λυθεί. Επειδή είναι διαφωνίες επί της ουσίας, αξιολογούνται και επιλύονται. Όπως τόνισε και η Β.Π.:

«είναι εποικοδομητικές διαφωνίες».

Η τεχνολογία διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο στην επικοινωνία των μελών, γιατί λόγω αποστάσεων ή διαφορετικού προγράμματος στην καθημερινότητα, δεν είναι εφικτό να γίνεται τόσο συχνά διαζώσης. Πόσο μάλλον σε αυτήν την περίοδο που διανύουμε που έχουν περιοριστεί και οι συγκεντρώσεις με φυσική παρουσία. Η τεχνολογία και η επικοινωνία μέσω αυτής βοηθάει στην λειτουργία της ΚοινΣΕπ σε αυτήν την περίοδο, μιας και οι συναντήσεις της Διοικούσας επιτροπής, η γενική συνέλευση, όλες οι απαραίτητες ενέργειες γίνονται διαδικτυακά.

«...και ευτυχώς που υπάρχει και η τεχνολογία, αλλιώς θα είχαμε πρόβλημα πρακτικά...» Β.Π.

Κατά τη διάρκεια της συζήτησης, τονίστηκε το ζήτημα της φυσικής παρουσίας όσον αφορά τις δραστηριότητες της ΚοινΣΕπ, και πως αυτήν τη δομή ακολουθούσαν όλο αυτό το διάστημα, και σε τι βαθμό έχει δυσκολέψει την ομάδα στην παρούσα φάση. Ωστόσο θέλοντας να παραμείνουν δημιουργικοί σχεδιάζουν τις επόμενες δράσεις τους, ώστε να είναι προετοιμασμένοι για όταν αλλάξουν οι συνθήκες. Παράλληλα ασχολούνται με τη δημιουργία και λειτουργία ηλεκτρονικού καταστήματος (e-shop) ώστε να παραμείνουν δημιουργικοί και παραγωγικοί.

Η Β.Π. τόνισε πως έχει σημασία για την ίδια να μπορεί να επικοινωνεί και σε άλλους τομείς με ανθρώπους που συναναστρέφεται και επαγγελματικά. Άλλωστε και ο Γ.Κ. τόνισε πως

Διπλωματική Εργασία

είναι η βάση της φιλοσοφίας της ΚοινΣΕπ να μπορείς να επικοινωνείς και να λειτουργείς σαν ομάδα. Για αυτό μετά από πολλή αναζήτηση κατέληξαν στα συγκεκριμένα πέντε μέλη. Προϋπήρχαν οι κοινωνικές σχέσεις προτού προστεθεί και το επιχειρείν σε αυτές. Και για αυτόν το λόγο έχει περιοριστεί άτυπα ο αριθμός των μελών στην ΚοινΣΕπ στα πέντε.

Όσον αφορά τις δράσεις της ΚοινΣΕπ και τον συγκεκριμένο τόπο, όπως μας είπε και ο Γ.Κ.

«η ΚοινΣΕπ φτιάχτηκε για να αναδειξεί και να αξιοποιήσει τους πόρους της περιοχής». Γ.Κ.

Έχουν δημιουργήσει ως ΚοινΣΕπ ορισμένα προγράμματα ώστε να αναδείξουν προς το ευρύ κοινό τους διαθέσιμους πόρους της περιοχής που περιλαμβάνουν τη φύση και τα πεζοπορικά μονοπάτια, την ιστορία του τόπου, την αρχιτεκτονική ιδιαιτερότητα του οικισμού και τα αρχαία λατομεία. Επίσης έχουν συμβάλει και στην καταχώρηση του εθίμου της μεταφοράς της εικόνας του Αγίου Γεωργίου στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Μέσα από αυτές τις δράσεις και τα προγράμματα ανάδειξής τους, προσελκύουν το κοινό στην περιοχή, αυξάνοντας την επισκεψιμότητα κατά καιρούς και ενισχύοντας την τοπική οικονομία της περιοχής. Όσον αφορά τη μικρή κοινωνία, τα Άνω Δολιανά, επειδή σε τοπικό επίπεδο ήταν γνωστές οι δραστηριότητες της επιχείρησης, γιατί

«στο χωριό γνώριζαν το Γιώργο και τη Βίκυ», [Γ.Κ.]

η έννοια της ομάδας και της καλής συνεργασίας μεταξύ των μελών λαμβάνει άλλη διάσταση. Μπορεί δηλαδή οι δραστηριότητες να είναι γνωστές, ωστόσο η νομική μορφή της ΚοινΣΕπ να ξενίζει τον κόσμο που δεν είναι ενήμερος σχετικά. Η Β.Π. αναφερόμενη στη συμβολή της ΚοινΣΕπ στην τοπική ανάπτυξη τόνισε πως

«δεν είναι εύκολη υπόθεση σε μία κλειστή κοινωνία, γιατί είναι το καινοτόμο της υπόθεσης που το κάνει λίγο περίπλοκο, αλλά πιστεύω σιγά σιγά με το χρόνο και εμείς μαθαίνουμε πώς να το χειριζόμαστε και η κοινωνία εκπαιδεύεται».

Κλείνοντας την συνομιλία μας, ο πρόεδρος αναφέρθηκε και στο ζήτημα της τοπικής αυτοδιοίκησης και στις συνεργασίες μεταξύ τους που έχουν λάβει χώρα μέχρι σήμερα. Ωστόσο τονίστηκε και από τους δύο το θέμα της δυσκαμψίας και της μη επαρκούς πληροφόρησης από τους αρμόδιους φορείς στα υπηρεσιακά ζητήματα.

5.3 Αποτελέσματα δραστηριότητας

Η δραστηριότητα περιελάμβανε ξενάγηση σε ένα τοπικό οινοποιείο και πεζοπορία μέσα από την άνυδρη ρεματιά προς τα Άνω Δολιανά. Από άποψης οργάνωσης της δραστηριότητας, η πρόσκληση ήταν κατάλληλα δομημένη, ανέφερε συγκεκριμένους χρόνους έναρξης και διάρκειας τόσο της ξενάγησης όσο και της πεζοπορίας. Ήταν αρκετά περιγραφική όσον αφορά στο τι θα συναντούσαμε κατά τη διάρκεια της πορείας μας. Ως παρατηρητής και ως συμμετέχουσα, κρατούσα σημειώσεις κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας, όσο αυτό ήταν εφικτό. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως όλοι όσοι έλαβαν μέρος έχουν κοινό σημείο την αγάπη για τη φύση, την ανακύκλωση και το περιβάλλον. Δεν ήταν μόνο άτομα από την τοπική περιοχή, αλλά είχαν λάβει μέρος και από άλλες περιοχές της Πελοποννήσου. Ήμασταν μία ομάδα ανθρώπων που λάβαμε μέρος και ήμασταν άγνωστοι μεταξύ μας. Ωστόσο το κοινό ενδιαφέρον για τη συγκεκριμένη δράση, δημιούργησε μία πολύ φιλική ατμόσφαιρα μεταξύ μας, σαν να μην συναντιόμασταν πρώτη φορά. Όσον αφορά την ομάδα της ΚοινΣΕπ κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας, η επικοινωνία μεταξύ των παρόντων μελών ήταν συνεχής και οργανωτική. Ακόμα και όταν προέκυψε ένα ζήτημα απρόβλεπτο και έκτακτο, η αντίδρασή τους ήταν συγκροτημένη και αποδοτική στο μέγιστο βαθμό. Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας, υπήρχε συνεχής ενημέρωση και πληροφόρηση για τα σημεία που επισκεπτόμασταν, δίνοντας στοιχεία για το τι λάμβανε χώρα στα μέρη αυτά. Η αμεσότητα και η επικοινωνία που αναπτύχθηκαν στο σύντομο χρονικό αυτό διάστημα της δραστηριότητας μεταξύ των μελών και των συμμετεχόντων ήταν κάτι που μου προκάλεσε το ενδιαφέρον.

Έχοντας παρουσιάσει στο παρόν κεφάλαιο τα δεδομένα που συλλέχθηκαν στα πλαίσια έρευνας της περίπτωσης ΚοινΣΕπ 5ENTE στα Άνω Δολιανά Αρκαδίας, ακολουθεί το έκτο κεφάλαιο όπου γίνεται η συζήτηση βάσει της θεωρητικής προσέγγισης και των ερευνητικών δεδομένων.

6. Συζήτηση

Στο δεύτερο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας αναλύσαμε τη σχετική θεωρία γύρω από το πεδίο μελέτης και στο πέμπτο παρουσιάσαμε τα δεδομένα μέσω της μεθοδολογίας που ακολουθήθηκε. Στο παρόν κεφάλαιο θα αναλυθούν με κριτική ματιά οι συγκλίσεις και οι αποκλίσεις ανάμεσα στη θεωρία και στην πράξη.

6.1 Ερευνητική επισκόπηση

Ενδιαφέρον για την μελέτη της συγκεκριμένης ΚοινΣΕπ προέκυψε διότι η ΚΑΟ σε μία μικρή κοινωνία είναι πιο άμεση και πιο εύκολα περιγράψιμη. Δεδομένου του περιορισμένου χρόνου τόσο της συγγραφέως, όσο και των πρωτόγνωρων συνθηκών λόγω της πανδημίας, η εκπόνηση της διπλωματικής αυτό το εξάμηνο ήταν μία δύσκολη προσπάθεια. Δράττομαι της ευκαιρίας αυτής να τονίσω το πώς μπορεί να διαφέρει η θεωρητική οργάνωση από την πρακτική εφαρμογή. Όταν δήλωσα το θέμα της εργασίας θέλοντας να ασχοληθώ επισταμένα με την έρευνα πεδίου και να λάβω μέρος όχι μόνο σε δραστηριότητες αλλά και σε συναντήσεις της ομάδας με τη μη συμμετοχική παρατήρηση που ενδείκνυται για το συγκεκριμένο θέμα μελέτης, οι συνθήκες ήταν εντελώς διαφορετικές από αυτές που επικρατούν την περίοδο συγγραφής της παρούσας. Επομένως η θεωρία μπορεί να είναι ορθή και κατάλληλη, ωστόσο υπάρχουν απρόβλεπτοι παράγοντες που μπορεί να εμποδίσουν την ολοκλήρωση ενός σχεδίου όπως είχε αρχικά σχεδιαστεί.

Η μεθοδολογία που επιλέχθηκε για την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας ήταν η ποιοτική έρευνα και η συλλογή δεδομένων. Το πρωτογενές υλικό συλλέχθηκε μέσω της έρευνας πεδίου και της διενέργειας συνεντεύξεων και η συλλογή δευτερογενούς υλικού έγινε από τις διαθέσιμες πηγές για την συγκεκριμένη ΚοινΣΕπ. Έχοντας υπόψη την μελέτη περίπτωσης (case study) επέλεξα να ακολουθήσω την ποιοτική έρευνα. Ως πρωτογενές υλικό νοείται όποια πληροφορία και υλικό κατέγραψε η συγγραφέας της παρούσης μέσω της παρατήρησης και της ίδιας συμμετοχής σε δραστηριότητα της ΚοινΣΕπ. Επιπλέον συλλέχθηκε υλικό από τις συνεντεύξεις που διεξήχθησαν με τα πρόσφορα μέσα στη διάρκεια εκπόνησης της παρούσας εργασίας. Με τη συμμετοχή μου μέσω φυσικής παρουσίας στη δραστηριότητα, μπόρεσα να δω στην πράξη τη λειτουργία της ομάδας τόσο από άποψης σχεδιασμού και υλοποίησης της δραστηριότητας, όσο και την πρακτική εφαρμογή της συνεργασίας μεταξύ των μελών. Μέσα σε αυτές τις πρωτόγνωρες συνθήκες λόγω της

Διπλωματική Εργασία

πανδημίας που βιώνουμε, θεωρώ τον εαυτό μου τυχερό που είχα την ευκαιρία να λάβω μέρος σε μία δραστηριότητα της ΚοινΣΕπ και να μελετήσω από κοντά τον τρόπο λειτουργίας της ομάδας επί τω έργω.

Όσον αφορά τη δεοντολογική και ηθική προσέγγιση για την έρευνα της συγκεκριμένης ΚοινΣΕπ, από την πρώτη συνάντησή μου με τα μέλη υπήρχε η συγκατάθεση από την πλευρά τους για όλα τα στάδια εκπόνησης της εργασίας μου. Άλλωστε αυτό είναι και το νόημα ενός φορέα ΚΑΟ. Η κοινωνική αλληλεγγύη και η πεποίθηση και εφαρμογή της βοήθειας όπου χρειάζεται. Μέσω των δεδομένων που αντλήθηκαν από τις συνεντεύξεις, την παρατήρηση και τα λειτουργικά έγγραφα της ΚοινΣΕπ, επιδίωξα να εξασφαλίσω στο μέγιστο βαθμό τη σφαιρική εικόνα για την αξιοπιστία και την εγκυρότητα των δεδομένων. Όμως πόσο αντικειμενικός κριτής μπορεί να είναι ο υποκειμενικός συγγραφέας-παρατηρητής; Η βιβλιογραφική επισκόπηση του ερευνητικού αντικειμένου της παρούσας εργασίας παρουσιάζει μία σφαιρική αντίληψη της συγκεκριμένης μελέτης, ωστόσο τα αποτελέσματα αυτής έχουν την προσωπική κριτική οπτική της συγγραφέως.

6.2 Λειτουργία ΚοινΣΕπ

Η λειτουργία και ο ρόλος της ομάδας σε μία ΚοινΣΕπ μπορεί να περιγραφεί λεπτομερώς και επαρκώς στο καταστατικό σύστασης της ΚοινΣΕπ. Όσον αφορά τη λειτουργία της, έχει σημασία να τεθούν εξ αρχής και σαφώς διατυπωμένοι οι σκοποί του εγχειρήματος, ώστε κάθε μέλος που συμμετέχει εθελοντικά και ελεύθερα σε αυτό το εγχείρημα να γνωρίζει το ρόλο του, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του.

Μελετώντας τη συγκεκριμένη ΚοινΣΕπ και συλλέγοντας το κατάλληλο υλικό για την έρευνά μας, παρατηρούμε πως οι δραστηριότητες που αναπτύσσει προωθούν την αειφορία του περιβάλλοντος και προστατεύει τα κοινά αγαθά, δίνοντας έμφαση στις ιδιαιτερότητες των τοπικών κοινωνιών όπως διευκρινίζει και στο καταστατικό της. Μέσα από τις δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στη φύση, προκαλεί και προσκαλεί τους συμμετέχοντες σε μία διαφορετική προσέγγιση του τουρισμού. Μίας και μέσα από το εργαστήριο της επαναχρησιμοποίησης προωθεί την ανακύκλωση και επαναξιολογεί την αξία του περιβάλλοντος μέσα από την δημιουργία. Όσον αφορά τη δημοκρατική διακυβέρνηση

του εγχειρήματος, μελετώντας το καταστατικό του, παρατηρούμε πως έχουν συμπεριληφθεί και αποσαφηνιστεί οι ρόλοι των μελών όπως και οι υποχρεώσεις τους. Ως προς τη διαχείριση του εγχειρήματος, υπεύθυνη είναι η Διοικούσα Επιτροπή με τις επιμέρους αποσαφηνίσεις, εκτός από τις αρμοδιότητες που είναι στη δικαιοδοσία της Γενικής Συνέλευσης. Ως ΚοινΣΕπ διοικείται από τα κάτω, από τα μέλη της που μετέχουν ισότιμα στις ψηφοφορίες (ένα μέλος-μία ψήφος). Ως φορέας ΚΑΟ και σε λειτουργικό επίπεδο έχει οριοθετήσει σε σαφή πλαίσια τον τρόπο λειτουργίας της. Όσον αφορά τις συναντήσεις των μελών, ορίζεται από το καταστατικό αυτές να γίνονται μία φορά ανά τρεις μήνες, χωρίς όμως να αποκλείεται να συναντηθούν υπό έκτακτα γεγονότα. Για τη διαδικασία της συνάντησης της Διοικούσας επιτροπής που αποτελείται από τρία τακτικά και δύο αναπληρωματικά μέλη, προηγείται πρόσκληση του Προέδρου της Διοικούσας επιτροπής προς τα μέλη αυτής, με συγκεκριμένη ημέρα και ώρα διεξαγωγής. Τηρούνται τα πρακτικά συνεδρίασης που προβλέπονται από το καταστατικό και καταγράφονται οι ληφθείσες αποφάσεις. Σε περίπτωση που υπάρχει ισοψηφία στη συγκεκριμένη απόφαση, θα υπερισχύσει η ψήφος του προέδρου της, όπως ορίζεται στο καταστατικό. Παρατηρούμε πως έχει προβλεφθεί και η περίπτωση ισοψηφίας για τις αποφάσεις της Διοικούσας επιτροπής. Ωστόσο είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι δύσκολα θα υπάρχουν περιπτώσεις διαφωνίας, γιατί τα μέλη της Διοικούσας Επιτροπής και της ΚοινΣΕπ γενικότερα στη συγκεκριμένη περίπτωση, έχουν κοινούς στόχους και οράματα. Δηλαδή όπως αντλήθηκε και από τη συνέντευξη, υπήρχαν κοινές αναφορές και επικοινωνία σε φιλικό επίπεδο προτού προκύψει το επιχειρηματικό. Όσον αφορά τη δημοκρατική διακυβέρνηση παρατηρούμε πως έχουν τεθεί οι βάσεις για την εύρυθμη λειτουργία του εγχειρήματος. Το μοντέλο είναι απλό, οι αρμοδιότητες και υποχρεώσεις των μελών ξεκάθαρες. Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενη ενότητα, η διακυβέρνηση και ο καθορισμός των ρόλων έχει σπουδαία σημασία για την αποτελεσματική λειτουργία του εγχειρήματος.

6.3 Η ομάδα

Όσον αφορά την ομάδα στη μελέτη περίπτωσης, οι κοινόι στόχοι είναι ένα από τα βασικά στοιχεία που τους συνδέουν. Άρρηκτα συνδεδεμένο με τους στόχους της ομάδας και κατ' επέκταση του εγχειρήματος, είναι οι δεσμοί εμπιστοσύνης μεταξύ των μελών. Αν δεν υπάρχει εμπιστοσύνη, είναι δύσκολη η οποιαδήποτε σχέση ανεξαρτήτως μορφής. Πόσο

μάλλον στη συγκεκριμένη περίπτωση που υφίσταται και η επιχειρηματική διάσταση. Το γεγονός ότι τα μέλη είχαν από πριν κοινωνική σχέση μεταξύ τους και γνωρίζονταν σε επίπεδο προσωπικό, αποτέλεσε ενισχυτικό ρόλο στην εμπιστοσύνη στα πλαίσια δημιουργίας της ομάδας. Όσον αφορά τα μέλη της ομάδας στο καταστατικό ορίζεται ότι μπορεί να γίνει μέλος όποιος εμπνέεται από τις αρχές και τις επιδιώξεις του Συνεταιρισμού. Ωστόσο, το γεγονός ότι έχουν αποφασίσει άτυπα να παραμείνουν πέντε μέλη, αντιτίθεται «άτυπα» σε αυτό. Η εύρεση ατόμων με ίδια οράματα και στόχους για την ίδρυση της ΚοινΣΕπ, ήταν δύσκολη και χρονοβόρος διαδικασία. Βρίσκοντας τα συγκεκριμένα μέλη και καταλήγοντας στην ίδρυση της ΚοινΣΕπ, αποφάσισαν να παραμείνουν οι αρχικοί πέντε. Ίδρυσαν την ΚοινΣΕπ ώστε να δραστηριοποιηθούν επαγγελματικά μεριμνώντας για την κοινωνική ευημερία του χώρου που ζουν και αγαπούν.

6.4 Επικοινωνία

Όσον αφορά την επικοινωνία των μελών, αυτή μπορεί να διαχωριστεί σε δύο στάδια. Πως γινόταν πριν τους περιορισμούς και πως γίνεται τώρα. Η συχνότητα έχει γίνει πιο τακτική και ο τρόπος διεξαγωγής των συναντήσεων έχει αλλάξει ως προς το μέσο. Ενώ παλιότερα και πριν επιβληθούν τα περιοριστικά μέτρα για την πανδημία, οι συναντήσεις γίνονταν δια ζώσης, ενώ τώρα όλες οι ενέργειες που είναι απαραίτητες για τη λειτουργία της ΚοινΣΕπ γίνονται διαδικτυακά. Στην περίπτωση της ομάδας της ΚοινΣΕπ, ενώ παλαιότερα δεν είχαν ασχοληθεί με τη δημιουργία ηλεκτρονικού καταστήματος (e-shop), οι παρούσες συνθήκες τους οδήγησαν στο να το οργανώσουν και σταδιακά να το υλοποιήσουν. Πέρα όμως από αυτά τα ζητήματα που ορίζονται στο καταστατικό της ΚοινΣΕπ 5ENTE και αφορούν τη λειτουργία της, υπάρχουν και άλλοι άτυποι «κανόνες» οι οποίοι δεν είναι εύκολο να αποτυπωθούν στον γραπτό λόγο σε ένα καταστατικό. Είναι η επικοινωνία πέρα από τον διεκπεραιωτικό χαρακτήρα της ως εργαλείο για την ανταλλαγή πληροφοριών: Η άτυπη επικοινωνία. Ο τρόπος, το ύφος, ο τόνος που θα επιλέξει ο πομπός για να απευθυνθεί στο δέκτη είναι από τα βασικά στοιχεία του εργαλείου της επικοινωνίας. Όταν σε μία ομάδα τα μέλη της συμμερίζονται έναν κοινό σκοπό και έχουν ένα κοινό όραμα, η επικοινωνία για την επίτευξη των στόχων της είναι το βασικότερο στοιχείο. Ακόμα και σε έκτακτες συνθήκες όπως αυτές κάτω από τις οποίες εκπονήθηκε η παρούσα εργασία, η επικοινωνία και η συνοχή

μεταξύ των μελών της ΚοινΣΕπ και ο τρόπος λειτουργίας τους ως ομάδα, συνετέλεσε στην διατήρηση της συνοχής και της δημιουργικής προετοιμασίας για την επόμενη φάση, που ακόμα είναι αβέβαιο το πότε θα είναι αυτό.

6.5 Τοπική Κοινωνία

Αξιοσημείωτο είναι και το περιβάλλον από χωρικής άποψης στο οποίο εκτείνεται η ΚοινΣΕπ. Η χαρτογράφηση των πόρων της περιοχής από την ΚοινΣΕπ και η δημιουργία πλαισίου ανάδειξής τους από την ομάδα της, σύμφωνα με το όραμά της, ενισχύουν την τοπική οικονομία και ανάπτυξη. Μέσω των δράσεων και την επισκεψιμότητα που συνεπάγεται από την εφαρμογή τους, η τοπική οικονομία αυξάνεται. Η ΚοινΣΕπ δεν μεριμνά μόνο για το δικό της όφελος και την κερδοφορία, αντιθέτως συμβάλει στην ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και παράλληλα αναδεικνύει την περιοχή σε όλο και μεγαλύτερο κοινό. Παρατηρούμε πως υπάρχει σύνδεση ανάμεσα στους πόρους της περιοχής και στις δράσεις της ΚοινΣΕπ. Η τοπική κοινωνία των Άνω Δολιανών με τους πόρους που διαθέτει, τόσο από άποψης ανθρώπων όσο και φυσικών πόρων, περιβάλλοντος και ιστορικής κληρονομιάς, συμβάλλουν στην ενίσχυση της λειτουργίας της ΚοινΣΕπ και η ΚοινΣΕπ προβάλλει τους πόρους που διαθέτει προς το ευρύ κοινό. Η σχέση αυτή είναι αλληλένδετη και αμφίδρομη. Η αξιολόγηση των πόρων και η ανάδειξή τους οδηγούν στην βιωσιμότητα της ΚοινΣΕπ μέσα από εναλλακτικά προγράμματα τουριστικού προσανατολισμού. Επομένως η ανάπτυξη της κοινότητας που βασίζεται στους πόρους που διαθέτει, διαφαίνεται στην συγκεκριμένη μελέτη περίπτωσης, επιβεβαιώνοντας την θεωρητική προσέγγιση της ABCD και των δύο βασικών αρχών που την διέπουν. Η πρώτη εκ των δύο αρχών-παραδοχών της ABCD είναι πως όλες οι κοινωνίες-κοινότητες διαθέτουν πόρους, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται –μεταξύ άλλων- οι άνθρωποι, τα μέρη, η τοπική επιχειρηματικότητα και οι άυλοι πόροι, όπως η κουλτούρα, ο πολιτισμός καθώς και η ιστορική κληρονομιά. Χαρτογραφώντας η ΚοινΣΕπ 5ENTE τους διαθέσιμους πόρους της περιοχής, έθεσαν σε εφαρμογή την δεύτερη αρχή της ABCD, η οποία είναι το πώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι διαθέσιμοι πόροι ώστε να επιτευχθούν τα οράματά τους. Παρατηρούμε πως ο ανθρώπινος παράγοντας και η αναγνώριση γύρω από τις ικανότητες και τα ταλέντα αλλά και την αντίστοιχη εμπειρία τους, είτε είναι άμεσα εμπλεκόμενοι ως πομποί είτε ως αποδέκτες, οδηγείται η Κοινωνική

Επιχειρηματικότητα σε τοπικό επίπεδο σε κάτι αποτελεσματικό για το κοινωνικό περιβάλλον που δρα, εφαρμόζοντας ως έναν ικανοποιητικό βαθμό την ανθρωποκεντρική ανάπτυξη (PCD). Η περίπτωση της ΚοινΣΕπ 5ΕΝΤΕ μεριμνά για την κοινωνική ευημερία του τόπου προωθώντας την κοινωνική κινητοποίηση σε περιβαλλοντικά ζητήματα. Επιπροσθέτως η ομάδα και οι σχέσεις που αναπτύσσονται ανάμεσα στα μέλη της καθώς και το κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο δρα κοινωνικά και επαγγελματικά, επιτυγχάνουν ως ένα αξιοσημείωτο βαθμό την κοινωνική ευημερία, παράλληλα με την βιωσιμότητά της.

Συμπεράσματα

Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της ΚΑΟ είναι η προεικόνιση εναλλακτικών έναντι της υπάρχουσας πραγματικότητας. Οι φορείς και τα εγχειρήματα ΚΑΟ δημιουργούνται «από τα κάτω», με κυρίαρχο ρόλο τις ιδιωτικές πρωτοβουλίες πολιτών. Παρατηρούμε επομένως πως οι φορείς και τα εγχειρήματα ΚΑΟ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην παροχή κοινωνικών υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο, μιας και παρουσιάζουν μία πρακτική εφαρμογή ενός εναλλακτικού τρόπου αντιμετώπισης κοινωνικών ζητημάτων πέρα από αυτόν που παρουσιάζουν ο κερδοσκοπικός και ο κρατικός τομέας. Η καινοτόμος προσέγγιση αντιμετώπισης αναγκών πέρα από την κρατική και την καπιταλιστική, αναδεικνύει την εναλλακτική πρόταση της ΚΑΟ για τα κοινωνικά ζητήματα. Η συλλογική δράση των εγχειρημάτων ΚΑΟ παρουσιάζει ένα έμπρακτο παράδειγμα εφαρμογής καλών πρακτικών, έναντι της θεωρητικής προσέγγισης του κράτους όσον αφορά το σχεδιασμό νομοθετικού πλαισίου. Ωστόσο, εξαιτίας του γεγονότος ότι τα εγχειρήματα ΚΑΟ δημιουργούνται για να καλύψουν τοπικές ανάγκες λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες του κάθε τόπου, η πληθώρα διαφορετικών εγχειρημάτων που προκύπτει καθιστά δύσκολη την ολοκληρωτική θεσμοθέτηση αντίστοιχων νομοθετικών πλαισίων.

Στην συγκεκριμένη εργασία το αντικείμενο μελέτης είναι η ομάδα που διαμορφώνεται στα πλαίσια λειτουργίας ενός εγχειρήματος ΚΑΟ. Μελετώντας τις πτυχές της ομάδας και τα κρίσιμα σημεία στην οργάνωση από την ίδια την ομάδα για τη λειτουργία της ομάδας και την επίτευξη του κοινού οράματος της ομάδας, εκπονήθηκε η παρούσα διπλωματική εργασία. Μελετώντας την ΚοινΣΕπ 5ENTE με τις περιορισμένες συνθήκες λόγω της πανδημίας και την επιβολή περιοριστικών μέτρων, μπορούμε να εξάγουμε ορισμένα συμπεράσματα υπό την υποκειμενική αντίληψη του ερευνητή.

Η θεματική προσέγγιση του εν λόγω εγχειρήματος ανέδειξε τη σπουδαιότητα όσον αφορά τη διοίκηση των ανθρώπινων πόρων. Επιπροσθέτως, έχοντας επίκεντρο της μελέτης την ομάδα του εγχειρήματος, μελετήσαμε τον καταλυτικό ρόλο που κατέχει αυτή στη δομή του εγχειρήματος. Προσεγγίζοντας -με ορισμένους περιορισμούς λόγω συνθηκών -την καθημερινότητα ενός εγχειρήματος ΚΑΟ μελετήσαμε μία μικρή ομάδα σε μία τοπική κοινωνία την οργάνωση και τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ της ομάδας.

Έχοντας αναλύσει τη σπουδαιότητα της επικοινωνίας στο δεύτερο κεφάλαιο, στην παρούσα μελέτη επιβεβαιώνεται πως η επικοινωνία είναι το βασικότερο στοιχείο στην λειτουργία μίας ομάδας. Επιπροσθέτως παρατηρούμε πως ανεξάρτητα από το ποιες συνθήκες επικρατούν, πάντα υπάρχει ένας τρόπος ώστε να γίνεται η επικοινωνία άμεση, έγκαιρη και κυρίως αποτελεσματική. Τα πρόσφορα μέσα επικοινωνίας, οι πλατφόρμες για τις βίντεο-κλήσεις, είναι παρούσες σε αυτήν τη δύσκολη κατάσταση. Στόχος της ομάδας της ΚοινΣΕπ 5ENTE είναι η συνέχεια της λειτουργίας της με τα λιγότερα εμπόδια υπό αυτές τις συνθήκες. Η επιμονή και η υπομονή για τα μέλη για την επόμενη φάση μετά το πέρας της πανδημίας, τους κρατά σε εγρήγορση και σε δημιουργική τροχιά για τον σχεδιασμό των δραστηριοτήτων τους.

Ο ανθρώπινος παράγοντας είναι καταλυτικός όσον αφορά τη δημιουργία και μακροβιότητα ενός εγχειρήματος ΚΑΟ. Όταν σε έναν τόπο υπάρχουν πόροι που χρήζουν ανάδειξης και προστασίας και υπάρχει και το όραμα για επιχειρηματική δράση με εναλλακτική μορφή προσέγγισης, τότε η ΚοινΣΕπ στην τοπική κοινωνία βρίσκει χώρο για ανάπτυξη. Συμπεραίνουμε πως η ομάδα που οραματίστηκε μία εναλλακτική προσέγγιση της επιχειρηματικότητας στη μικρή τοπική κοινωνία, έχει καταφέρει ως τώρα να προάγει τους κοινωνικούς σκοπούς της, εξασφαλίζοντας την βιωσιμότητά της. Οι περιορισμοί των παρουσών συνθηκών δεν περιορίζουν τον άνθρωπο από το να οργανώνει και να οραματίζεται. Αντιθέτως, τον κάνει να προσαρμόζεται και να αντιμετωπίζει τις καταστάσεις με τα τρέχοντα δεδομένα.

Όσον αφορά την τοπική ανάπτυξη στον συγκεκριμένο τόπο, παρατηρούμε πως οι δραστηριότητες που αναπτύσσει η ΚοινΣΕπ ενισχύουν ως ένα βαθμό την τοπική οικονομία. Παράλληλα η ΚοινΣΕπ προάγει την κοινωνική ευημερία των πολιτών, ενώ εξασφαλίζει και ένα μέρος του οικογενειακού εισοδήματος των εργαζομένων-μελών. Η επιχειρηματικότητα που προσανατολίζεται στην κοινωνική αλληλεγγύη, δεν συνεπάγεται αποκλειστικά φιλανθρωπικό χαρακτήρα. Έχει στοιχεία που ενισχύουν την κοινωνική ποιότητα και παράλληλα είναι επιχείρηση με οικονομικούς ετήσιους κύκλους.

Το ζήτημα της τοπικότητας και της μικρής κοινωνίας που δρα ένα εγχείρημα ΚΑΟ, παίζει σπουδαίο ρόλο, από την άποψη ότι γίνονται γνωστές οι δράσεις και οι δραστηριότητες της

ΚοινΣΕπ στους κατοίκους της περιοχής και όχι μόνο, χωρίς να γνωρίζουν ακριβώς τι είναι η νομική μορφή μίας κοινωνικής συνεταιριστικής επιχείρησης. Για αυτό το ζήτημα, θα πρέπει να ενισχυθεί η ενημέρωση των πολιτών για την προσέγγιση της επιχειρηματικότητας μέσω εναλλακτικού τρόπου όπως παρουσιάζεται στην προσέγγιση της ΚΑΟ.

Ένα άλλο ζήτημα που είναι απαραίτητο να τονιστεί, είναι ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης στην ενίσχυση των πρωτοβουλιών ΚΑΟ. Η τοπική αυτοδιοίκηση και οι φορείς ΚΑΟ που αναπτύσσονται σε τοπικό επίπεδο και παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες, θα πρέπει να «ενώσουν δυνάμεις» για την επίτευξη κοινωνικής ευημερίας. Από την πλευρά της τοπικής αυτοδιοίκησης και της πιο άμεσης σχέσης με το κράτος, μιας και είναι θεσμοθετημένος φορέας εξουσίας, θα μπορούσε να σταθεί αρωγός στην ενίσχυση των πρωτοβουλιών ΚΑΟ της τοπικής κοινωνίας. Οι κρατικές δομές και η ευκολότερη πρόσβαση σε χρηματοδοτικά εργαλεία από πλευράς τοπικής αυτοδιοίκησης και η προσέγγιση της Κοινωνικότητας από την πλευρά του εγχειρήματος ΚΑΟ είναι παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη ώστε να παραχθεί κοινωνικό όφελος για όλους τους πολίτες σε τοπικό επίπεδο.

Προτάσεις

Μελετώντας την συγκεκριμένη ΚοινΣΕπ στον συγκεκριμένο τόπο υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες, ερευνήσαμε το ρόλο και την λειτουργία της ομάδας και αναλύσαμε τη σπουδαιότητα της. Αυτός ήταν ο αρχικός σκοπός της έρευνας για την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Ωστόσο υπάρχουν ζητήματα που θα πρέπει να ερευνηθούν περαιτέρω.

Η συμβολή και ο ρόλος που διαδραματίζει η τοπική αυτοδιοίκηση στην ενίσχυση ή στην διευκόλυνση της ανάπτυξης των εγχειρημάτων ΚΑΟ σε ένα συγκεκριμένο τόπο, είναι ένα ζήτημα που θα πρέπει γίνει να αντικείμενο μελέτης. Επιπροσθέτως, μέσα από τη μελέτη της περίπτωσης της ΚοινΣΕπ 5ΕΝΤΕ στα Άνω Δολιανά Αρκαδίας, διαπιστώσαμε πως η νομική μορφή της ΚοινΣΕπ δεν είναι γνωστή στο ευρύ κοινό, ενώ οι δράσεις της είναι γνωστές στον συγκεκριμένο τόπο. Επομένως οι διαδικασίες που γίνονται για ενημέρωση του κοινωνικού συνόλου για τον ρόλο της ΚΑΟ μέσω των κέντρων στήριξης ΚΑΛΟ είναι ένα άλλο ζήτημα προς διερεύνηση. Επιπροσθέτως, περαιτέρω έρευνα θα μπορούσε να διεξαχθεί μελετώντας

Διπλωματική Εργασία

παρόμοια εγχειρήματα ΚΑΟ σε άλλες μικρές τοπικές κοινωνίες, ώστε να μπορέσουν να εξαχθούν συγκριτικά συμπεράσματα μεμονωμένων περιπτώσεων σε συνάρτηση με τον τρόπο που λειτουργούν και το περιβάλλον που εδρεύουν και δρουν. Μελετώντας περισσότερες ΚοινΣΕπ μπορεί μελλοντικά να γίνει ποσοτική έρευνα με στατιστικά στοιχεία και αναλύσεις προσεγγίζοντας τη χωρική διάσταση των μελετώμενων ΚοινΣΕπ.

Βιβλιογραφία-Πηγές

Βιβλία

Αδάμ, Σ. (2016). Κοινωνική οικονομία, εργασιακή ένταξη και κοινωνικός αποκλεισμός: η αναγκαιότητα αλλαγής παραδείγματος (σελ. 346-361). Στο *Διαδρομές Κοινωνικής Εργασίας*, Δ.Π.Θ./Μοτίβο Εκδοτική.

Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλεγγύης Οικονομίας, (2020). *Κ.Α.Ο., Έκθεση ετών 2019-2020*.

Ίσαρη Φ. & Πουρκός Μ., (2015). *Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας Εφαρμογές στην Ψυχολογία και στην Εκπαίδευση*, ΣΕΑΒ

Καβουλάκος, Κ.-Ι. & Γριτζάς, Γ., (2015). *Εναλλακτικοί Οικονομικοί και Πολιτικοί Χώροι*, ΣΕΑΒ

Κουτούζης Μ., Πρόκου Ε. (2005). *Σχεδιασμός, Διοίκηση, Αξιολόγηση Προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων*, Τόμος Γ' Πάτρα: ΕΑΠ

Λαϊνός, Σ., Δημητριάδου, Κ., (υπό έκδοση). *Οδηγός δημιουργίας ομάδων αυτοβοήθειας/αλληλοβοήθειας*.

Λιαργκόβας Π., Κριεμάδης Θ., Αποστολόπουλος Ν., Αναστασίου Α., Δερμάτης Ζ., (2019). *Αναπτυξιακές προοπτικές Περιφέρειας Πελοποννήσου*, ΙΝΕ ΓΣΕΕ, Αθήνα

Forsyth, D. R., (2010). *Group dynamics*. Wadsworth Cengage Learning, 5th edition.

Fournier, V. (2014), Έξοδος από την οικονομία: η πολιτική της αποανάπτυξης (σελ. 70-95). Στο *Ηλιόσποροι*. Καλλής, Γ. Πετρίδης, Π. (2014). *Πέρα από το δίλημμα λιτότητα ή ανάπτυξη: 11 κείμενα για την αποανάπτυξη*, Αθήνα: Εκδόσεις Πράσινο Ινστιτούτο.

Hammer, D., (2015). *Democratic Governance, The Design of Governance Systems for Worker Cooperatives* [updated version], The ICA Group

Hesse-Biber, S.N. & Leavy, P. (2011). *The practice of qualitative Research* (2nd ed.). London: Sage Publications.

Hulgard L., Shajahan, P.K., (2014). «Social innovation for People-Centred Development», in Moulart F., MacCallum D., Mehmood A., Hamdouch A. (Eds.), *The International Handbook on Social Innovation. Collective Action, Social Learning and Transdisciplinary Research*, Edward Elgar

Kunnen, N., MacCallum D., Young, S., (2014). «Research strategies for assets and strengths based community development» στο Moulart F., MacCallum D., Mehmood A., Hamdouch A. (Eds.) *The International Handbook on Social Innovation. Collective Action, Social Learning and Transdisciplinary Research*, Edward Elgar

Lincoln, S.Y. & Guba, G.E. (1985). *Naturalistic inquiry*. Beverly Hills, CA: Sage Publications.

Marshall, L. (2001). *The body speaks*, μτφρ: Πιπίνη Α. & Προδρομίδου Ν., Αθήνα: ΚΟΑΝ

Parnell E. (1995). *Reinventing the Co-operative. Enterprises for the 21st century*, μτφρ Φεφές Μ., Εκδόσεις Στοχαστής

Poirier, Y. (2016). *Legal and political recognition of social solidarity economy (SEE). An overview on SSE public policies and guidelines*, RIPPSS

U.N.R.I.S.D., (2016). «Promoting Social Solidarity Economy through Public Policy» in *UNRISD Flagship Report 2016*

Άρθρα

Besio, C. & Pronzini, A. (2010). Inside Organizations and Out. Methodological Tenets for Empirical Research Inspired by Systems Theory, *Forum: Qualitative Social Research*, 11(3), 1-22.

Brink, H.I.L. (1993). Validity and reliability in qualitative research. *Curationis*, 16 (2). DOI: [10.4102/curationis.v16i2.1396](https://doi.org/10.4102/curationis.v16i2.1396)

Eisenhardt, K. M. (1989). Building Theories from Case Study Research. *Academy of Management Review*, 14(4), 532-550. Ανακτήθηκε 2 Φεβρουαρίου 2021, από <http://www.jstor.org/stable/258557>

Διπλωματική Εργασία

Eisenhardt, K. M., & Graebner, M. E. (2007). Theory Building from Cases: Opportunities and Challenges. *Academy of Management Journal*, 50(1), 25- 32. doi.org/10.5465/amj.2007.24160888

Gumesson, E. (2006). Qualitative research in management: addressing complexity, context and persona. *Management Decision*, 44(2), 167-179. doi.org/10.1108/00251740610650175

Hughes, L. C., & Preski, S. (1997). Using Key Informant Methods in Organizational Survey Research: Assessing for Informant Bias. *Research in Nursing & Health*, 20, 81-92. doi.org/10.1002/(SICI)1098-240X(199702)20:1<81::AID-NUR9>3.0.CO;2-Q

Kumar, N., Stern, W. L. & Anderson, J. C. (1993). Conducting Interorganizational Research Using Key Informants, *The Academy of Management Journal* 36(6). doi.org/10.5465/256824

Phillips, L. (1981). Assessing Measurement Error in Key Informant Reports: A Methodological Note on Organizational Analysis in Marketing. *Journal of Marketing Research*, 18(4), 395-415. doi:10.2307/3151333

Riessman, F., (1998). Ten self-help principles. *Perspectives*. [1998, March 27]. Προσπελάστηκε 5 Φεβρουαρίου, 2021. Διαθέσιμο στο <https://www.socialpolicy.org/>

Salkind N., (2010). *Encyclopedia of Research Design*, [Online] doi.org/10.4135/9781412961288

Πηγές

Ιστοσελίδες

<https://www.kallikratis.org/>

<https://el.wiktionary.org/>

<https://foreis-kalo.gr/>

<http://ayla.culture.gr/metafora-eikonas-agiwrgi-anw-katw-doliana/>

Διπλωματική Εργασία

Νόμοι

Νόμος 4430/2016 (ΦΕΚ 205/Α/31-10-2016): Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και ανάπτυξη των φορέων της και άλλες διατάξεις.

Νόμος 1667/1986 (ΦΕΚ 196/Α/8-12-1986): Αστικοί συνεταιρισμοί και άλλες διατάξεις

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Απομαγνητοφώνηση συνεντεύξεων

Απομαγνητοφώνηση 1^{ης} συνέντευξης.

Σημείωση: Όπου Ν.Κ. η ερευνήτρια, Β.Π. και Γ.Κ. τα συνεντευξιαζόμενα μέλη της ΚοινΣΕπ

Ν.Κ.: Καλησπέρα σας κυρία Παπούλια

Β.Π.: Καλησπέρα σας

Ν.Κ.: Αρχικά να σας ευχαριστήσω για το χρόνο που διαθέτετε για να κάνουμε αυτή τη συνέντευξη, συνομιλία, κουβέντα και θα θελα να σας ενημερώσω πως στα πλαίσια της διπλωματικής εργασίας μου θα ηχογραφηθεί, ώστε να τη χρησιμοποιήσω στη διπλωματική εργασία μου. Είστε σύμφωνη με αυτό;

Β.Π.: Βεβαίως, βεβαίως, βεβαίως είμαι σύμφωνη

Ν.Κ.: Τέλεια σας ευχαριστώ πάρα πολύ. Θα ήθελα να σας ρωτήσω πως αποφασίσατε, αρχικά να ξεκινήσουμε, πως αποφασίσατε να ιδρύσετε την ΚοινΣΕπ τη συγκεκριμένη

Β.Π.: Ναι, μμμχ... Γενικώς φλερτάραμε με την ιδέα της Κοινωνικής Οικονομίας για πολλά χρόνια πριν πάρουμε την τελική απόφαση, ήδη επαγγελματικά δραστηριοποιούμασταν στο χώρο, είχαμε δηλαδή εμπειρία και βλέπαμε τις ευκαιρίες και τις δυνατότητες ανάπτυξης που υπάρχουν στην περιοχή

Ν.Κ.: Μάλιστα

Β.Π.: Και κάποια στιγμή που χρειάστηκε να, επιχειρηματικά βλέποντάς το, να επεκταθούμε εξετάσαμε τις εναλλακτικές που είχαμε στην παρούσα φάση τώρα μιλάμε για το 2015, που ήτανε εεε γενικώς ήτανε...., είχε μεγάλη ανασφάλεια και δεν ήταν εποχή κατάλληλη λόγω της οικονομικής κρίσης για επιχειρηματικά ανοίγματα, έτσι αρχίσαμε να ψάχνουμε εναλλακτικές μορφές επιχειρηματικότητας που μας εκφράζει γενικώς σαν ανθρώπους και σαν επιχειρηματίες αυτή η προσέγγιση

Ν.Κ.: Μάλιστα

Β.Π.: Κάπως έτσι, συζητώντας, ψάχνοντας, εεε πήραμε και βοήθεια από ειδικούς και καταλήξαμε ότι τελικά αυτό που θέλουμε να κάνουμε είναι μία κοινωνική συνεταιριστική επιχείρηση. Δηλαδή επιλέξαμε ανάμεσα στις εναλλακτικές μορφές επιχειρηματικότητας σε μία τέτοια επιχείρηση

Ν.Κ.: Μάλιστα. Ακούω χρησιμοποιείτε πληθυντικό «θέλουμε..» και μου αρέσει αυτό που ακούω, εεε ήταν συλλογική απόφαση, ήταν..πως συναντηθήκατε, εεε πως ελήφθη η απόφαση

Γ.Κ.: Εεε η απόφαση ήταν ουσιαστικά

Β.Π.: Είναι ο Γιώργος ο Καραγιάννης

Ν.Κ.: Γεια σας κύριε Καραγιάννη

Β.Π.: Ο πρόεδρος της Διοικούσας επιτροπής

Γ.Κ.: Ουσιαστικά η απόφαση για την ΚοινΣΕπ είναι της Βίκυς και δική μου

Ν.Κ.: Μιχα

Γ.Κ.: Και αρχίσαμε αφότου αποφασίσαμε ότι θα σταθούμε σε αυτό το είδος της επιχειρηματικότητας, εεε ψάχναμε να βρούμε ανθρώπους με τους οποίους θα μπορέσουμε να συνεργαστούμε

Ν.Κ.: Μιχα

Γ.Κ.: Εεε, ήταν ένα από τα πιο δύσκολα κομμάτια εεε της όλης δουλειάς που κάναμε για στηθεί η ΚοινΣΕπ. Μας πήρε σχεδόν ένα χρόνο με πάρα πολλές κουβέντες με πάρα πολλούς ανθρώπους, εεε γιατί αυτό που θέλαμε είναι να εεε μην ταιριάξουμε μόνο επιχειρηματικά, αλλά να ταιριάξουμε και στο κομμάτι της φιλοσοφίας μας γύρω από την κοινωνική επιχειρηματικότητα

Ν.Κ.: Μιχα

Γ.Κ.: Εεε και μόλις καταλήξαμε σε τρεις ακόμη, επειδή το ελάχιστο όριο για να στηθεί μία ΚοινΣΕπ ήταν τα πέντε άτομα

Ν.Κ.: Τα πέντε, ναι ναι

Γ.Κ.: ΕΕΕ είπαμε ότι εδώ είμαστε, σταματάμε, ξεκινάμε εεε και μάλιστα έχουμε θέσει και ένα άτυπο όριο να παραμείνουμε πέντε, για αυτό είναι και το όνομα της ΚοινΣΕπ 5εντε

Ν.Κ.: Σωστό και αυτό, ναι όντως ΚοινΣΕπ 5εντε. Θα ήθελα να ρωτήσω πως είναι η επικοινωνία μεταξύ των μελών, αυτών των πέντε μελών. Τώρα τουλάχιστον σε προ σε επίπεδο προ καραντίνας να το πούμε έτσι γιατί σίγουρα η καραντίνα οι όλες αυτές συνθήκες που βιώνουμε έχουν αλλάξει κατά πολύ τα πάντα στην καθημερινότητά μας. Πείτε μου λιγάκι πως ήταν πριν

Β.Π.: Εεε λοιπόν, εεε η επικοινωνία έτσι όπως το αντιλαμβάνομαι το ερώτημα έχει για μένα δύο έννοιες, η μία είναι η πρακτική η καθαρά ρεαλιστική επικοινωνία, εεε η άλλη είναι για μένα η πιο ουσιαστική που σημαίνει κάθε μορφή άτυπης επικοινωνίας, μπορεί κάποια στιγμή να πέσει ένα τηλέφωνο ή ένα μήνυμα ή στο messenger «δες αυτό» ή «σκέφτηκα εκείνο» ή «μου ήρθε και αυτή η ιδέα και πρέπει να την πω τώρα».. έτσι;

Ν.Κ.: Ναι ναι

Β.Π.: Που αυτό υπάρχει πάρα πολύ, λειτουργεί πάρα πολύ στην επιχείρησή μας σε ένα brainstorming ας πούμε άνευ προηγουμένου, γιατί επειδή οι πέντε μας είμαστε και σε διαφορετικά και χωρικά σε άλλη κατάσταση αλλά και πέρα από το επαγγελματικό της ΚοινΣΕπ ασχολούμαστε και με άλλα πράγματα μπορεί να έχουμε μία πάρα πολύ ωραία ιδέα τη νύχτα που πρέπει να την μοιραστούμε

Διπλωματική Εργασία

Ν.Κ.: ...Εκείνη τη στιγμή , οπότε η τεχνολογία βοηθάει στο μέγιστο βαθμό

Β.Π.: Ακριβώς. Η τεχνολογία ναι. Και βέβαια τώρα πια που είναι αναγκαία, δεν είναι μόνο βοηθητική, έτσι. Δηλαδή παλιά εκμεταλλευόμασταν το γεγονός ότι εμείς είμαστε σε ένα ωραίο χωριό και είναι και η έδρα μας, οπότε..

Ν.Κ.: Τα Άνω Δολιανά

Β.Π.: Στα Άνω Δολιανά στην Αρκαδία. Ήταν και μία καλή αφορμή να βρεθούμε όλοι μαζί και επειδή ασχολούμαστε πολλοί με δραστηριότητες στη φύση, να στήσουμε τα σχέδιά μας κάνοντας ωραίες πεζοπορίες ή ανακαλύπτοντας μεριές στο βουνό

Ν.Κ.: ΜΜ

Β.Π.: Τώρα αυτά δυστυχώς έχουν κοπεί, κάνουμε όλες οι επικοινωνίες μας γίνονται ηλεκτρονικά πια

Ν.Κ.: Μμμ

Β.Π.: Με Skype, zoom αναλόγως όταν χρειάζεται να επικοινωνήσουμε και ανταλλάσσουμε συχνά email, έτσι; Αλλά όλα όλες οι απαραίτητες για την λειτουργία της ΚοινΣΕπ ενέργειες, οι συνελεύσεις μας, οι συναντήσεις της Διοικούσας Επιτροπής και Γενική Συνέλευση, όλα αυτά πια γίνονται διαδικτυακά. Και ευτυχώς που υπάρχει η τεχνολογία, αλλιώς θα είχαμε πρόβλημα πρακτικά δηλαδή να.. Δεν είμαστε στην ίδια πόλη όλοι, να μπορούμε έστω κάπως να βρεθούμε

Ν.Κ.: Να υπάρχει η αμεσότητα, ναι η δια ζώσης επικοινωνία. Κατάλαβα

Β.Π.: Οπότε η τεχνολογία βοηθάει εεεμμ

Ν.Κ.: Πως θα χαρακτηρίζατε τις σχέσεις μεταξύ σας? ΕΕΕ Σίγουρα και με αυτά που μου είπατε πιο πριν δεν είναι οι κλασσικές οι τυπικές σχέσεις όταν επικοινωνείτε και κατά τη διάρκεια της νύχτας για το brainstorming όπως είπατε. Έχει αλλάξει ή μάλλον υπήρχε και παλαιότερα κάποια κοινωνική σχέση μεταξύ σας , και ενισχύθηκε μέσα από τις δράσεις της ομάδας;

Γ.Κ.: Ναι ναι υπήρχε, ήμασταν φίλοι από πριν, δεν ήμασταν δηλαδή άγνωστοι

Ν.Κ.: ...Άγνωστοι μεταξύ αγνώστων, κατάλαβα

Γ.Κ.: Ναι, ναι ναι. Εεε Ενισχύθηκε με την έννοια ότι ίσως χρειάζεται να επικοινωνούμε πιο συχνά τώρα

Ν.Κ.: Ναι ναι

Γ.Κ.: πέρα από το φιλικό επίπεδο που είναι καθαρά το επαγγ.. το επαγγελματικό

Ν.Κ.: χμμ

Γ.Κ.: Αυτά

Διπλωματική Εργασία

Ν.Κ.: Μάλιστα

Β.Π.: Γενικώς αυτό για την κοινωνική οικονομία και για την επιχειρηματικότητα γενικώς είναι καλό, να έχεις επαφή με τους συνεργάτες σου με τους συνεταιίρους σου, τέλος πάντων. Είναι δύσκολα δηλαδή να συνεργάζεσαι, για μας, έτσι προσωπική μου άποψη, με ανθρώπους που δεν ξέρεις ή δεν μπορείς να επικοινωνήσεις σε άλλο επίπεδο. Γιατί φρεν..παίρνεις αποφάσεις, καταστρώνεις σχεδιασμό, πρέπει να έχεις κοινές αναφορές με τους ανθρώπους

Ν.Κ.: Κατάλληλο κώδικα επικοινωνίας

Β.Π.: Κάπως για να λειτουργήσει όλο αυτό είναι δύσκολο με ανθρώπους που δεν γνωρίζεσαι ή δεν συμφωνείς

Ν.Κ.: Μμμχχ

Β.Π.: Σε βασικούς τομείς ας πούμε

Ν.Κ.: Ναι μάλιστα

Β.Π.: Είναι και το είδος δηλαδή το κοινωνικό αποτύπωμα είναι κάτι που το έχουμε κάθε στιγμή μπροστά μας

Ν.Κ.: Βέβαια

Β.Π.: Οφείλουμε δηλαδή να έχουμε μεταξύ μας καλή σχέση για να μπορούμε να αντιλαμβανόμαστε και τα πιο λεπτά πράγματα στη λειτουργία μιας επιχείρησης.

Ν.Κ.: Μάλιστα. Πολύ ωραία τοποθέτηση. Μου άρεσε αυτό έτσι όπως το θέσατε. Θα ήθελα να ρωτήσω, η ομάδα πιστεύετε ότι είναι..εεε... έχει σπουδαίο ρόλο στο εγχείρημα; Δηλαδή όσο πιο καλά δεμένη ή συνεργάσιμη είναι..εεε..συνεργάσιμα είναι τα μέλη μεταξύ τους στην ομάδα, εεε φέρνει και τα καλύτερα αποτελέσματα, τα βέλτιστα αποτελέσματα για τους σκοπούς της ΚοινΣΕπ;

Γ.Κ.: Σαφώς..αυτό είναι τότε..νομίζω ότι και εκεί είναι η βάση της φιλοσοφίας της ΚοινΣΕπ, το ότι θα λειτουργήσεις σαν ομάδα. Βέβαια σαν ομάδα... για να λειτουργήσει μια ομάδα πρέπει να έχει και σαφώς καθορισμένους στόχους και να έχει λύσει και πριν συγκροτηθεί σαν ομάδα να έχει λυθεί, να έχουν λυθεί πάρα πολλά προβλήματα που θα μπορούσαν να ανακύψουν

Ν.Κ.: Μμμχχ

Γ.Κ.: Εμείς το καταφέραμε, να έχουμε λύσει τα προβλήματα που τυχόν θα ανακύψουν στο βαθμό που θα μπορούσαμε να το κάνουμε. Έχουμε προσπαθήσει να αμβλύνουμε τα θέματα που ίσως θα προξενούσαν κάποιες προστριβές

Ν.Κ.: Μμμχχ

Γ.Κ.: Και τώρα απλά δουλεύουμε ένα συγκεκριμένο στόχο, που σε αυτόν στοχεύουμε, στοχεύει η ΚοινΣΕπ

Διπλωματική Εργασία

Ν.Κ.: Ναι

Γ.Κ.: Ουσιαστικά είναι να μπορέσουμε να ζήσουμε εμείς, να προσφέρουμε και στον εαυτό μας εργασία και σε όσους το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους μπορούμε. Εεε αλλά και ταυτόχρονα όλα αυτά να γίνουν μέσα από ένα θετικό κοινωνικό αποτύπωμα, ένα θετικό κοινωνικό πρόσημο για το περιβάλλον μας, για τον τόπο στον οποίο ζούμε

Ν.Κ.: Μμμχχ ... Μιας και αναφέρετε τώρα και τον τόπο για τον οποίο ζείτε, επειδή σχετικά η ΚΑΛΟ ή ΚΑΟ είναι ένας πρόσφατος τομέας, που συνδυάζει κάτι λίγο από ιδιωτικό, λίγο από... είναι τέλος πάντων κάτι καινούργιο και σε πολύ κόσμο λιγάκι άγνωστο στη συγκεκριμένη περιοχή, στα Άνω Δολιανά, ένας τέτοιος φορέας, πως παρουσιάστηκε; Πως έγινε δεκτός; Γιατί σίγουρα για να είστε και τόσο καιρό σε αυτό το εγχείρημα κάτι κάνετε καλά, οπότε και κάπως σας έχει δεχτεί ο κόσμος εκεί, αλλά φαντάζομαι ότι δεν περιορίζεστε μόνο τοπικά

Γ.Κ.: Εεε, κοίτα, το μυστικό είναι ότι η ΚοινΣΕπ στα Άνω Δολιανά ήταν συνέχεια αυτών που ήδη κάναμε σαν Γιώργος και Βίκυ

Ν.Κ.: Ναι

Γ.Κ.: Εεε που οι δράσεις μας και όλα αυτά είχαν μια αντίστοιχη κατεύθυνση. Οπότε δεν εμφανίστηκε ξαφνικά από το πουθενά ένα παρόμοιο εγχείρημα στο χωριό. εεε

Ν.Κ.: Κατάλαβα

Γ.Κ.: Δεν..εεε... Γενικά ο κόσμος δεν έχει καταλάβει τι ακριβώς τι είναι η ΚοινΣΕπ. Εδώ καλά καλά δεν έχει καταλάβει και οι δημόσιες υπηρεσίες με τις οποίες... τι ακριβώς είναι η ΚοινΣΕπ

Ν.Κ.: Σωστό

Γ.Κ.: Γενικώς, ναι η παρουσία της ΚοινΣΕπ στα Άνω Δολιανά και στην περιοχή, εεε... νομίζω ότι είναι, ίσως το μόνο που ξενίζει είναι όταν αναφέρουμε ότι το όνομα «ΚοινΣΕπ» όταν αναφέρουμε τις δράσεις μας είναι κάτι πολύ απλό και...;;;..για όλους

Ν.Κ.: Κατάλαβα, κατάλαβα. Εεε διάβασα και στο καταστατικό σας ότι φροντίζετε για παροχή διοικητικής και συμβουλευτικής υποστήριξης. Ενημερώνετε δηλαδή για τα σχετικά ζητήματα. Αυτό είναι πάρα πολύ καλό.. πάρα πολύ καλό για την ΚΑΛΟ..και μάλιστα τώρα τελευταία διάβασα ότι έχει δημιουργηθεί και ένα κέντρο πληροφόρησης ΚΑΛΟ στην Πελοπόννησο, στην Κόρινθο, στο Κιάτο νομίζω στην Κόρινθο. Γνωρίζετε κάτι εσείς σχετικά;

Β.Π.: Εεε όχι μας βρίσκεις...

Γ.Κ.: Για το συγκεκριμένο;

Β.Π.: Γενικώς έχουμε ενημερωθεί για το πώς θα έπρεπε να στηθούν και να λειτουργούν τα κέντρα

Διπλωματική Εργασία

Γ.Κ.: Λες για τα κέντρα στήριξης ΚΑΛΟ

Ν.Κ.: Ναι για τα κέντρα στήριξης ΚΑΛΟ γιατί μέχρι κάποια στιγμή το '19(σς2019), ενώ υπήρχαν στα σχέδια για να δημιουργηθούν ,εε άργησε πάρα πολύ, δηλαδή στα χαρτιά

Β.Π.: Μέχρι εκεί είχαμε ενημερωθεί για όλες τις εξελίξεις, γιατί έχουμε λάβει μέρος και στην πρώτη έκθεση που είχανε που είχε γίνει

Ν.Κ.: Μάλιστα

Β.Π.: Είχε πραγματοποιηθεί μία έκθεση στην Αθήνα ΚΑΛΟ φορέων

Ν.Κ.: Ναι ναι

Β.Π.: Και στην άλλη είχαμε πάρει μέρος και παρακολουθήσαμε πολύ στενά τις εξελίξεις, αλλά μετά επειδή , υπήρξε έτσι μία αδράνεια να το πω

Ν.Κ.: Να το πεις

Β.Π.: Μία καθυστέρηση κάπως τέλος πάντων, εε... σταμάτησαν πράγματα να εξελίσσονται. Πια, έχουν μείνει πίσω στις ενημερώσεις μας.

Ν.Κ.: Μου είπατε νωρίτερα ότι τώρα λόγω της πανδημίας και της καραντίνας, έχουν σταματήσει να γίνονται οι δράσεις-τουλάχιστον όπως γίνονταν προ καραντίνας.

Β.Π.: Ναι

Ν.Κ.: Με εκείνο το εργαστήριο που έχετε που κάνετε ανακύκλωση την επαναχρησιμοποίηση, κάνετε κάποιο ή τέλος πάντων για τις δράσεις που έχετε, έχετε βρει κάποιον τρόπο να τις κάνετε διαδικτυακά ή να είστε σε μία δημιουργική φάση

Β.Π.: Ναι

Ν.Κ.: Δηλαδή..

Β.Π.: Κατάλαβα.. Κοίτα, παλεύουμε να κρατήσουμε τη δημιουργία μας. Είναι ζωτική ανάγκη

Ν.Κ.: Μμχχ

Β.Π.: Το διαδίκτυο είναι πάλι εδώ η ελπίδα. Μέσα από ηλεκτρονικές πωλήσεις προσπαθούμε να στήσουμε το e shop μας

Ν.Κ.: Αία, μάλιστα

Για τα πράγματα που κατασκευάζουμε

Ν.Κ.: Μμμχχ

Β.Π.: Δεν έχουμε μπει στη διαδικασία των web in art που το σκεφτήκαμε και αυτό κάποια στιγμή, αλλά επειδή έχουμε συνηθίσει να υποδεχόμαστε τους ανθρώπους στη φύση, μας είναι πολύ δύσκολο

Ν.Κ.: Ναι

Β.Π.: Να το κάνουμε ηλεκτρονικά

Ν.Κ.: Κατάλαβα

Γ.Κ.: Θα λέγαμε ότι είναι και δύσκολο και για τον κόσμο να το δεχτεί. Δηλαδή αυτό που προσπαθούμε είναι να προετοιμαστούμε για..τη όσο γίνεται καλύτερα, για το στάδιο μετά. Που θα είναι πάλι σε προσωπικό επίπεδο σε..με φυσική παρουσία. Άλλωστε αυτό είναι θεωρούμε όσον αφορά την ΚοινΣΕπ είναι και το μεγαλύτερό μας προσόν και αυτό που μπορούμε να στηριχτούμε και στηριζόμαστε τόσα χρόνια..στη φυσική παρουσία μας σε χώρους και σε δράσεις.

Ν.Κ.: Μμχχ

Γ.Κ.: Το καθαρά διαδικτυακό έχει να κάνει με το- όπως είπε και η Βίκυ- να στηθεί ένα e shop που θα είναι με την πώληση των αντικειμένων πια, όχι των υπηρεσιών

Ν.Κ.: Μμμχ

Γ.Κ.: Ηλεκτρονικά

Ν.Κ.: Μμχχ... Κατάλαβα.. Να ρωτήσω ακόμα κάτι που θα ήθελα να μου πείτε. Με την τοπική αυτοδιοίκηση και τους οργανισμούς που υπάρχουν εδώ στην περιοχή, υπάρχει κάποια σχέση, συνεργασία, «βοήθεια» εντός εισαγωγικών

Υπάρχει μία συνεργασία

Ν.Κ.: Σε επίπεδο;

Γ.Κ.: Έχουμε συνεργαστεί με την περιφέρεια, για να κάνουμε εεε..με την προηγούμενη περιφερειακή αρχή, για να κάνουμε τα το μονοπάτι το Parnon Trail..εεε έχουμε συνεργαστεί με τον Δήμο Τρίπολης για πάρα πολλές δράσεις

Ν.Κ.: Πάρα πολύ ωραία.

Γ.Κ.: Γενικώς έχουμε και με το Δήμο Τρίπολης, είχαμε καταθέσει εεε ο Δήμος Τρίπολης σε συνεργασία με ε.. ένα μεγάλο πρόγραμμα για μια χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο που δυστυχώς δεν προχώρησε

Ν.Κ.: Μμμχχ

Γ.Κ.: Εεε ναι γενικώς απλώς, το μεγάλο πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε και με την αυτοδιοίκηση είναι το ότι οι πιο πολλοί δεν ξέρουν τι ακριβώς είναι η ΚοινΣΕπ και τις δυνατότητες και τη δυναμική που έχει μία ΚοινΣΕπ να προσφέρει έργο και στην τοπική κοινωνία και σαν συνεργάτης στο..στην τοπική αυτοδιοίκηση..εεε γιατί θα μπορούσε να

Διπλωματική Εργασία

χρησιμοποιηθεί από την τοπική αυτοδιοίκηση σαν ένα εργαλείο δημιουργικότητας και σχεδιασμού δράσεων και πραγμάτων που εεε οι φο.. οι υπηρεσίες της τοπικής αυτοδιοίκησης είτε Δήμος είτε Περιφέρεια είναι πολύ δυσκίνητες για να μπορέσουν να τα πραγματοποιήσουν

Ν.Κ.: Ναι, στην ουσία οι ιδέες της ΚοινΣΕπ με πραγματοποίηση της με τη σύμπραξη τέλος πάντων και των δύο

Εεε ναι..

Ν.Κ.:...κατά κάποιον τρόπο

Γ.Κ.: Η τοπική αυτοδιοίκηση, ο Δήμος και η Περιφέρεια, έχουν τα χρηματοδοτικά εργαλεία που.. στα οποία η ΚοινΣΕπ, είναι δύσκολο να μπει.. ή τουλάχιστον είναι δύσκολο να μπει μόνη της. Χρειάζεται δηλαδή την τοπική αυτοδιοίκηση και σαν εταίρο στις δράσεις

Β.Π.: Απ' την άλλη, συμπληρώνω σε αυτό

Ν.Κ.:...ναι βέβαια!

Β.Π.: Οι ΟΤΑ, οι φορείς αυτοί χρειάζονται ανθρώπους που να είναι μέσα στα πράγματα, δηλαδή να ξεπεραστεί η δυσκαμψία του Δημοσίου να βρίσκουν συνεργάτες παραγωγικούς και δημιουργικούς. Δηλαδή είναι αυτό για το οποίο αντιλαμβανόμαστε την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία. Για αυτό το λόγο επιλέξαμε αυτή τη μορφή επιχειρηματικότητας, γιατί πιστεύουμε στις συνέργιες. Δεν είναι κάτι που μπορεί να κάνει κάποιος μόνος του..τέλεια..

Ν.Κ.: Μμμχ

Β.Π.: Οι ΟΤΑ είναι καλοί σε αυτό που κάνουν στο σχεδιασμό, στο να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε χρηματοδοτικά εργαλεία.

Ν.Κ.: Μμμχχ

Β.Π.: Εμείς είμαστε, η ΚοινΣΕπ, ένας φορέας πολιτισμού, η συγκεκριμένη ας πούμε, που μπορεί να υλοποιεί με επιτυχία αυτά τα προγράμματα ή μπορεί να βρει άλλους συνεργάτες

Ν.Κ.: Μμμχχ

Β.Π.: Να λειτουργήσει ως ενδιάμεσος φορέας για να υλοποιηθούν τα προγράμματα, απλά αυτό που φαίνεται τόσο απλό και εύκολο, είναι δύσκολο γενικώς να το αντιληφθεί να το εμπιστευθεί κάποιος γιατί δεν είναι

Γ.Κ.: Δεν είναι ενήμερος, δεν ξέρει

Ν.Κ.: Δεν είναι ενήμερος. Ούτως ή άλλως σχετικά πρόσφατα νομοθετήθηκαν και οι ΚοινΣΕπ αναγνωρίστηκαν ως νομικά πρόσωπα, πρόσφατα δηλαδή το '16, που έγινε ο νόμος, που αναγνωρίστηκαν οι ΚοινΣΕπ.. Τέλος πάντων... Έχουμε πολλά ακόμα να μάθουμε

Β.Π.: Θεωρώ πάντως πως αυτό είναι ένα πολύ καίριο σημείο, δηλαδή και ερευνητικά και επιστημονικά όπως προσεγγίζετε την εργασία σας, θεωρώ πως είναι ένα κομμάτι που όντως έχει πολλή δουλειά

Ν.Κ.: Ναι

Β.Π.: Να ενημερωθεί ο κόσμος από τους απλούς πολίτες μέχρι τις αρχές και γενικώς να καταλάβει ο καθένας τι είναι αυτό το πράγμα. Ότι είναι μία έντιμη μορφή επιχειρηματικότητας, έχει μία εναλλακτική προσέγγιση

Ν.Κ.: Μμμχ

Β.Π.:...αλλά τελικά εκεί είναι ίσως το μέλλον. Γιατί βασίζεται στη συνέργια αυτό.

Ν.Κ.: Αυτό.. Πάρα πολύ ωραία..να σας πω ότι δεν έχω κάποια άλλη ερώτηση. Μου είπατε τόσα πολλά πράγματα, αρκετές πληροφορίες, νομίζω με έχετε καλύψει και στα ερωτήματα. Θέλω να σας ευχαριστήσω πάρα πολύ

Γ.Κ.: Οτιδήποτε χρειαστεί, διευκρίνιση, οτιδήποτε συμπληρωματικά..

Β.Π.: Εννοείται

Γ.Κ.:...να μιλήσουμε πάλι

Ν.Κ.: Τέλεια, τέλεια. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ και τους δύο για το χρόνο σας

Β.Π.: Καλή συνέχεια. Με το καλό..

Ν.Κ.: Να είστε καλά

Β.Π.: Γεια γεια

Γ.Κ.: Γεια γεια

Απομαγνητοφώνηση 2^{ης} συνέντευξης.

Σημείωση: Όπου Ν.Κ. η ερευνήτρια, Β.Π. και Γ.Κ. τα συνεντευξιαζόμενα μέλη της ΚοινΣΕπ

Ν.Κ.: Εεε, καλησπέρα σας

Β.Π.: Γεια σας

Γ.Κ.: Καλησπέρα σας

Ν.Κ.: Κυρία Παπούλια

Διπλωματική Εργασία

και κύριε Καραγιάννη σας ευχαριστώ και για το χρόνο σας και πάλι.

Θα ήθελα...

Β.Π.: Χαρά μας

Ν.Κ.: Θα ήθελα να σας ενημερώσω πως θα ηχογραφηθεί και αυτή η συνομιλία μας για τη διπλωματική εργασία

Β.Π.: Είμαστε σύμφωνοι

Ν.Κ.: Χαίρομαι, χαίρομαι πάρα πολύ για αυτό. Θα ήθελα να ρωτήσω σχετικά με το ζήτημα της λήψης των αποφάσεων στην ομάδα της ΚοινΣΕπ της οποίας είστε μέλη. Πως ακριβώς γίνεται η διαδικασία; Ναι μεν έχω διαβάσει το καταστατικό σας πως ορίζεται, αλλά από πρακτικής άποψης, πως λαμβάνετε μία απόφαση, πως γίνεται η συζήτηση, η εισήγηση εντός εισαγωγικών για τη λήψη μιας απόφασης;

Γ.Κ.: Καταρχάς, γίνεται εξαντλητική συζήτηση, εεε και ουσιαστικά ως τώρα είναι όλες οι αποφάσεις μας είναι ομόφωνες. Δεν υπάρχει, δεν έχει υπάρξει κάτι που να..κάποια σοβαρή διαφωνία. Άλλωστε όπως είχαμε πει και την προηγούμενη φορά, εμπιστευόμαστε ο ένας τον άλλο και όταν υπάρχει εισήγηση κάποιου μέλους για ένα θέμα, εεε σχεδόν, όχι σχεδόν, πάντα η απόφαση είναι ομόφωνη. Εεεμμ.. αυτό. Δεν υπάρχει κάτι, δεν το έχουμε από πριν αποφασίσει, απλά συμβαίνει.

Ν.Κ.: Ναι. Αυτό είναι καλό το ότι υπάρχει ομόφωνη απόφαση για κάποιο ζήτημα. Δηλαδή υπάρχει και η εμπιστοσύνη όπως αναφέρατε κι εσείς..

Γ.Κ.: Αυτό είναι το βασικό, η εμπιστοσύνη είναι το ότι..

Β.Π.: Και η συγκεκριμένη ΚοινΣΕπ βασίζεται πάνω σε αυτήν τη λειτουργία. Δηλαδή η ΚοινΣΕπ 5ENTE έτσι λειτουργεί

Ν.Κ.: Μμχχ

Β.Π.: Έχει από την αρχή θεμελιωθεί σε τέτοια βάση, εμπιστοσύνης και ομοφωνίας, δηλαδή κι εμείς δεν θα παίρναμε μία απόφαση εάν δεν ήταν εγκεκριμένη από όλη την ομάδα

Διπλωματική Εργασία

Γ.Κ.: Κι αν δεν έχουν πειστεί ότι πρέπει να γίνει. Αυτό

Ν.Κ.: Μμμ

Γ.Κ.: Δηλαδή αν υπάρχουν κάποιες αμφιβολίες, το αφήνουμε μέχρι να λυθούν οι αμφιβολίες

Ν.Κ.: Και να γίνει κατανοητό ότι είναι για το κοινό σκοπό και για το όραμα της ομάδας

Β.Π.: Ναι για μας αν κάποιος διαφωνεί, υπάρχει σοβαρό θέμα για να διαφωνεί, οπότε το αξιολογούμε αναλόγως

Ν.Κ.: Έχει τύχει δηλαδή να υπάρχει κάποια στιγμή διαφωνία που να μην έχει λυθεί;

Γ.Κ.: Να μην έχει λυθεί όχι, απλά διαφωνίες υπάρχουν

Β.Π.: Ε βέβαια

Γ.Κ.: Οι διαφωνίες συνεχώς υπάρχουν

Β.Π.: Κάθε στιγμή

Γ.Κ.: Γιατί είμαστε τελείως διαφορετικοί, αλλά ότι διαφωνίες ...λύνονται

Ν.Κ.: Μμμχ

Β.Π.: Είναι εποικοδομητικές διαφωνίες δηλαδή, που λειτουργούν

Γ.Κ.: Δεν γίνονται μόνο και μόνο για να διαφωνήσουμε, για να πει ο καθένας το δικό του. Είναι διαφωνίες επί της ουσίας. Εεε αυτό. Και επειδή είναι επί της ουσίας, λύνονται. Είτε από τη μία πλευρά είτε από την άλλη. Δεν υπάρχει δηλαδή κάτι.. Έχουμε πείρα από άλλες ομάδες που πάρα πολλές φορές οι διαφωνίες ήταν μόνο και μόνο για τις διαφωνίες. [Γέλια] όλοι μας. Και τουλάχιστον κρατάμε το..σαν ΚοινΣΕπ το επίπεδο αυτό, το να διαφωνούμε επί της ουσίας και να λύνεται αυτό

Ν.Κ.: Μμμχχ μάλιστα. Επειδή διαβάζοντας περισσότερα για την περιοχή, πηγαίνω σε άλλο θέμα, διάβασα ότι οι κάτοικοι είναι διπλοκάτοικοι. Δηλαδή υπήρχε αυτό σαν παράδοση, παλιά έτσι όπως το έχω ακούσει σαν ιστορία, που μετακινιόντουσαν οι κάτοικοι από τα Άνω

Δολιανά, ορισμένη..κάποια συγκεκριμένη χρονική στιγμή, προς τα Κάτω Δολιανά, που είναι κάπως παραλιακά, αν έχω καταλάβει καλά

Γ.Κ.: Κοίταξε, δεν είναι ακριβώς παραλιακά, είναι ένα μέρος το οποίο θα μπορούσαν να πάνε τα κοπάδια τους, να μείνουν το χειμώνα και τα λοιπά. Ε, αν θέλεις να πάρεις πολλές λεπτομέρειες για αυτό το συγκεκριμένο κομμάτι, επειδή σαν ΚοινΣΕπ-και ήμασταν πολύ χαρούμενοι για αυτήν για αυτό- εεε..φροντίσαμε το έθιμο της μεταφοράς της εικόνας του Αϊ- Γιώργη από τα Άνω στα Κάτω Δολιανά και ουσιαστικά η υπόμνηση της μετοικεσίας των κατοίκων των.. από τα Άνω Δολιανά στα Κάτω, έχει περάσει και έχει μπει στην στο σαν στοιχείο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας, στο Εθνικό Ευρετήριο

Ν.Κ.: Μάλιστα

Γ.Κ.: Οπότε αν δώσεις στο Google Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά μεταφορά της εικόνας Αϊ- Γιώργη από τα Άνω στα Κάτω Δολιανά, θα σε βγάλει κατευθείαν στο site

Ν.Κ.: Μμμχ

Γ.Κ.: Και μπορείς να πάρεις πάρα πολλές πληροφορίες , και ιστορικές και λαογραφικές και οτιδήποτε. Μάλιστα είναι ευχής έργον, αυτές τις μέρες ετοιμάζεται κι ένα site που με ένα άλλο φορέα που συνεργαζόμαστε, το Arcadia Screenings, να βγει στον αέρα που είναι αφιερωμένο στο συγκεκριμένο έθιμο της μεταφοράς της εικόνας από τα Άνω στα Κάτω Δολιανά και ουσιαστικά στην μετοικεσία

Ν.Κ.: Μμμχ

Γ.Κ.:...κατοίκων του ίδιου χωριού από το ένα χωριό στο άλλο. Δηλαδή περισσότερες λεπτομέρειες και ακριβώς ότι θέλεις θα μπορούσες να τα βρεις από εκεί, εκτός αν θέλεις να σου πούμε εμείς κάποια πράγματα

Ν.Κ.: Θα το κοιτάξω σίγουρα και αυτό που μου είπατε γιατί με ενδιαφέρει πάρα πολύ, απλά το θέμα που θα ήθελα να μου πείτε εσείς συνοπτικά..[παράσιτα]Με ακούτε; Με ακούτε; Με ακούτε παρακαλώ;

[Διακοπή τηλεφωνικής σύνδεσης]

Διπλωματική Εργασία

Ν.Κ.: Μάλλον κάποια διακοπή έγινε και δεν σας άκουγα

Β.Π.: Τεχνολογία...

Ν.Κ.: Η τεχνολογία

Β.Π.:...μας πρόδωσε

Ν.Κ.: [Γέλια].. Μας πρόδωσε, μας βοηθάει όμως.. Λέγαμε λιγάκι για το ζήτημα της μεταφοράς της εικόνας. Αυτό που ήθελα να ρωτήσω, εξακολουθεί και γίνεται η μετοίκηση, έτσι όπως μου την είπατε, ή πλέον επειδή έχουν αλλάξει τα δεδομένα, ή έχουν αλλάξει τα δεδομένα, επομένως δεν γίνεται αυτό;

Γ.Κ.: Όχι, γίνεται, γίνεται. Απλώς δεν είναι σε τόσο μεγάλο βαθμό, δηλαδή δεν..ε... τα Κάτω Δολιανά δεν ερημώνουν ποτέ. Είναι κόσμος που εξακολουθεί και μένει στα Κάτω Δολιανά, αρκετός. Στα Άνω Δολιανά το χειμώνα μένουν ελάχιστοι. Παρόλα αυτά μένουνε, ενώ παλιότερα δεν έμενε κανείς

Ν.Κ.: Μμμμμ

Γ.Κ.: Έχει με κάποιον τρόπο λίγο εξομαλυνθεί αυτό, αλλά εξακολουθούν όλοι οι κάτοικοι να έχουν δύο σπίτια, δύο νοικοκυριά, τα οποία τα φροντίζουν εξίσου. Εεε και ανάλογα με την εποχή, πηγαίνουν πότε στο ένα και πότε στο άλλο χωριό

Ν.Κ.: Μάλιστα. Αυτό εεε..μου έχει κάνει τόσο μεγάλη εντύπωση σαν κίνηση, σαν παράδοση σαν διαδικασία όλο αυτό, και πόσο μάλλον και ειδικότερα στην περίπτωση της μεταφοράς της εικόνας η οποία γίνεται με τα πόδια, δηλαδή με την πεζοπορία που κρατάει 7-8 ώρες από ότι διάβαζα κάποια στιγμή.

Γ.Κ.: Ναι

Ν.Κ.: Αυτό δηλαδή είναι πολύ εντυπωσιακό. Και μου δείχνει πως, τι νοοτροπία υπάρχει στο χώρο αυτό που αποφασίζουν να κάνουν κάτι τέτοιο που έχει άλλο νόημα, πέρα από το ζήτημα της επιβίωσης τότε με την... για την προστασία των ζώων που κάνουν τη μεταφορά και τέτοια, οπότε πάμε σε ένα άλλο κομμάτι, όπως είπατε, για την άυλη πολιτιστική κληρονομιά

Διπλωματική Εργασία

Γ.Κ.: Ακριβώς

Ν.Κ.: Κι εκεί θα ήθελα να σταθώ λιγάκι, γενικότερα με τους πόρους που υπάρχουν διαθέσιμοι. Όταν λέω πόρους, στα Άνω Δολιανά, είναι η φύση, είναι η ιστορία των Άνω Δολιανών, είναι πολλά πράγματα που είναι διαθέσιμα. Θα ήθελα να μου πείτε πως συμβάλει ή πως βοηθάει η ΚοινΣΕπ στην ανάδειξη του συγκεκριμένου τόπου;

Γ.Κ.: Ουσιαστικά, το κομμάτι.. αυτό που προσπαθήσαμε από την πρώτη στιγμή, επειδή το ξέρουμε και το ζούμε, ουσιαστικά εεε

Β.Π.: Το αγαπάμε

Γ.Κ.: Το αγαπάμε, είμαστε εκεί, εεε προσπαθήσαμε καταρχάς να βρούμε τους πόρους. Ποιοι, να αναλύσουμε ποιοι είναι αυτοί οι πόροι για τους οποίους θα μπορούσαμε να αξιοποιήσουμε και να αναδείξουμε. Ουσιαστικά η ΚοινΣΕπ φτιάχτηκε γι αυτό. Για να αναδείξει και να αξιοποιήσει τους συγκεκριμένους τουριστικούς πόρους της περιοχής. Το πρώτο και το κύριο που προσπαθήσαμε να κάνουμε ήταν το θέμα με τα μονοπάτια

Ν.Κ.: Μμμμμ

Γ.Κ.:...που καθαρίσαμε, ενοποιήσαμε φτιάξαμε το οδικό δίκτυο μονοπατιών Άνω Δολιανών. Ένα άλλο είναι αυτό το καθαρά πολιτιστικό που έχει να κάνει και λαογραφικό που έχει να κάνει με την εικόνα του Αϊ-Γιώργη και τη μετοικεσία. Ένα άλλο που, ένας άλλος πόρος που αναγνωρίσαμε και προσπαθήσαμε να αναδείξουμε και το έχουμε φτάσει πολύ σε αρκετά καλό σημείο, είναι η αρχιτεκτονική του χωριού επειδή υπάρχουν και κάποια λατομεία εκεί, το μεγαλύτερο κομμάτι της αρχιτεκτονικής είναι φτιαγμένο από πέτρα. Έχουμε δημιουργήσει και ένα πρόγραμμα αρχιτεκτονικής βόλτας στο χωριό που ειδικός συνεργάτης μας εξηγεί και μιλάει για τις διαφορετικές τεχνολογίες που έχουν χτιστεί τα σπίτια του χωριού. Το χωριό έχει ανακηρυχθεί επίσημα διατηρητέο.. παραδοσιακός οικισμός. Υπάρχει και από το Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο νομίζω μια μελέτη αρχιτεκτονική για τα αρχιτεκτονικά στοιχεία, την οποία προσπαθούμε να χρησιμοποιήσουμε κι εμείς σαν ΚοινΣΕπ για να κάνουμε τα..κάποια προγράμματα. Υπάρχει και ένα λαογραφικό μουσείο γιατί έχει.. και εθνογραφικό γιατί έχει και αρκετά σημαντική ιστορία τα Άνω Δολιανά και με την επανάσταση του 1821 που είχε γίνει εκεί η μάχη των Δολιανών. Ουσιαστικά και αρκετά, Διπλωματική Εργασία

αλλά το ότι υπάρχουν και τα αρχαία λατομεία στην περιοχή και έχουμε δημιουργήσει προγράμματα γνωριμίας με τα αρχαία λατομεία. Το ότι υπάρχει το οινοποιείο του Τσέλεπου στην περιοχή που είναι ένα εξαιρετικό οινοποιείο, πολύ γνωστό, το οποίο το έχουμε εντάξει και αυτό στα προγράμματα. Εεε αυτό που κάνουμε σαν ΚοινΣΕπ, είναι όπως είπα, βρίσκουμε όλα αυτά, δημιουργούμε το κατάλληλο πλαίσιο ανάδειξής τους και γνωριμίας του με το κοινό, βγάζουμε στο κοινό εεε με αποτέλεσμα ουσιαστικά να έχουμε κατά καιρούς αυξημένη επισκεψιμότητα. Ουσιαστικά βοηθάει γιατί με αυτόν τον τρόπο λειτουργούν οι ταβέρνες, λειτουργούν οι ξενώνες, λειτουργούν οι υπόλοιπες υποδομές που υπάρχουν στο χωριό.

Ν.Κ.: Μάλιστα

Γ.Κ.: Γενικώς αυτό που κάνουμε σαν ΚοινΣΕπ, είναι είναι αυτό. Προσπαθούμε οτιδήποτε υπάρχει να το αναδείξουμε, εεε και τα καταφέρνουμε, τα καταφέρνουμε. Γιατί εμείς, αυτό που μας ενδιαφέρει είναι ότι αυτό το κάνουμε, πέρα από το επιχειρηματικό κομμάτι, το κάνουμε επειδή αγαπάμε την περιοχή, είναι ο χώρος, είναι η περιοχή που ζούμε, είναι εκεί που μεγαλώνουν τα παιδιά μας. Εεε αυτό. Τόσο απλό.

Ν.Κ.: Τόσο απλό! Τόσο απλό, ήταν το επόμενο μου ερώτημα, πως κρίνετε τα αποτελέσματα που έχετε λάβει μέχρι τώρα για αυτά που έχετε δει, και πως είναι, δεν είναι μόνο, αναδεικνύεται δηλαδή ο τόπος σίγουρα μέσω όλων των δράσεων και όλα αυτά που μου αναλύσατε, αλλά σίγουρα δεν περιορίζεστε μόνο τοπικά. Δηλαδή προσελκύετε κοινό, δεν είναι μόνο από τη γύρω περιοχή και από την Αρκαδία

Γ.Κ.: Όχι είναι, είναι προσπαθούμε να έχουμε το μεγαλύτερο δυνατό κοινό, χωρίς να κάνουμε βέβαια έκπτωση σε αυτό που εμείς θέλουμε και στον τρόπο που θέλουμε να το αναδείξουμε. Δεν κάνουμε δηλαδή κάτι που θα αρέσει στον πολύ τον κόσμο, κάνουμε κάτι που αρέσει σε εμάς και ανταποκρίνεται σε αυτό που υπάρχει και με τους όρους που πρέπει να αναδειχθεί στην περιοχή μας.

Ν.Κ.: Μμμμμ

Γ.Κ.: Και αυτό αναδεικνύουμε. Τώρα κατά πόσο αυτό έχει αντίκρισμα.. ένα κομμάτι του οικογενειακού μας εισοδήματος είναι από αυτό. Προσφέρουμε μεροκάματα σε αρκετούς Διπλωματική Εργασία

ανθρώπους. Εεε οι υπόλοιπες δομές φιλοξενίας, σίτισης, ταβέρνες δηλαδή, ξενώνες και τα λοιπά, κατά καιρούς δουλεύουν, όχι αποκλειστικά βέβαια αλλά συμβάλουμε και εμείς στο να υπάρχει κάποιος κόσμος που να... κατά περιόδους να συντηρεί αυτές τις επιχειρήσεις, εεε... αυτά.

Ν.Κ.: Μάλιστα. Κυρία Παπούλια, ένα τελευταίο σχόλιο από εσάς για την ΚοινΣΕπ, τη δική σας

Β.Π.: Ναι, σε αυτό το θέμα; Στο τι προσφέρουμε;

Ν.Κ.: Στο τι προσφέρετε, ναι

Β.Π.: Στο τελευταίο;

Ν.Κ.: Ναι, ναι

Β.Π.: Η θέση μου εμένα παραμένει σε μία διαρκή αγρύπνιση για συνέργιες. Δηλαδή εμείς πάνω σε αυτόν τον τομέα κινούμαστε. Προσπαθούμε να βρούμε ότι αξιόλογο υπάρχει και σε συνεργασία με φορείς, με δομές, με επιχειρήσεις να βάλει ο καθένας ένα λιθαράκι για να πάει πιο παραπέρα. Δεν είναι εύκολο σε μία μικρή κλειστή κοινωνία, γιατί είναι το καινοτόμο της υπόθεσης που το κάνει λίγο περίπλοκο, αλλά πιστεύω σιγά σιγά με το χρόνο και εμείς μαθαίνουμε πώς να το χειριζόμαστε και η κοινωνία εκπαιδεύεται

Ν.Κ.: Μμμχχ

Β.Π.: Και πιστεύω ότι αργότερα θα φανεί τελικά η δυναμική αυτής της προσπάθειας. Πάει καλά, εμείς είμαστε πολύ ευχαριστημένοι, συγκριτικά με το πώς ξεκινήσαμε, ας πούμε, σε αυτά τα πέντε χρόνια σχεδόν

Ν.Κ.: Μμμχχ

Β.Π.: Πιστεύω ότι έχει ακόμα πολλά να δείξει

Ν.Κ.: Μάλιστα. Εύχομαι ότι καλύτερο, σας ευχαριστώ πάρα πάρα πολύ

Β.Π.: Ευχαριστούμε πολύ. Ευχαριστούμε πολύ. Καλά αποτελέσματα στη διπλωματική

Διπλωματική Εργασία

Γ.Κ.: Καλό βράδυ

Ν.Κ.: Να 'στε καλά, να 'στε καλά. Καλό βράδυ. Ευχαριστώ! Γεια σας!

Γ.Κ.: Γεια γεια

Β.Π.: Γεια

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.